

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE
DRUŽBE
V
LJUBLJANI

· R · Z · Z · O · Z ·

Štev. 2.

V Ljubljani, 31. januarja 1934.

Leto 51.

Vsebina: Drago ali poceni? — Zaščitenim dolžnikom — kmetom! — Nujnost izvršitve melioracijskih del v Dravski banovini. — Ali se uporaba umetnih gnojil izplača? — Krompir dela v shrambah gomoljčke. — Drobne vesti. — Razkisanje vina. — Trsna rez. — Društvene vesti. — Molzna kontrola v Dravski banovini. — Gnojišča in ljubljansko gledališče. — Mlekarsko zborovanje v Bohinju. — Razno. — Skušajte ohraniti gozde v dobrem stanju. — Kmetje, čuvajte svoje zadruge! — Soljenje mesa. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Vabila k občnim zborom. — Razno. — Priloga: Vnovčevalec.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{24}$ strani	Din 80—	$\frac{1}{6}$ strani	Din 350—	$\frac{1}{2}$ strani	Din 1000—
$\frac{1}{12}$ strani	Din 160—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 500—	$\frac{1}{3}$ strani	Din 2000—
$\frac{1}{4}$ strani	Din 250—	$\frac{1}{3}$ strani	Din 700—	Pril. listu stane D.100 za 1000 k.	

Mala naznanila, vsaka beseda 50 par (najmanj 10 Din).

Radio predavanje.

Opozarjamo vse kmetovalce na radio-predavanje pod naslovom: Kje je denar? ki ga bo imel v ponedeljek, 5. februarja ob 8. uri zvečer gospod dr. Murko.

la cepljene trte,

sorte trsnega izbora, selekcioniran material na priporočljivih podlogah po Din 1.20 komad. Korenjake (divljake) po 25 para komad nudi: M. Hrga, Bratoncefice, p. Vel. Nedelja.

Sadno drevje

visokodebelno, srednjedebelno, enoletno, grmiče sadne podlage tudi pikirane, lepoticno drevje in grmičevje in razne sadike, vse prva blago, velike zaloge, najnižje cene. Zabeležite ponudbe od: Sgaravatti Plante, Saonara pri Padovi (Italija).

Imam na prodaj

3 komade Plymouth Rocks petelinov

po primerni ceni. Jos. Lenarčič, Verd pri Vrhniki.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Telefon 2847.

Brzjavici: „Kmetijski dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. račun pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vsa v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ-ZANKL

tovarne oia, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Za jesensko in zimsko škropljenje sadnega drevja proti raznim škodljivcem je priznано najuspešnejše sredstvo

ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

CHEMOTECNA

družba z omeje. zavezo

LJUBLJANA, Mestni trg 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

V zalogi pri Kmetijski družbi

Vabilo

k zadnjemu običnemu zboru Splošne gospodarske zadruge kmetov in obrtnikov v Kostanjevici, r. z. z o. z. v likvidaciji, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. februarja 1934, ob 8. uri popoldne v prostorih g. Bučarja v Kostanjevici z dnevnim redom: 1. Poročilo likvidatorjev. 2. Odobritev likvidacijske bilance. 3. Slepanje o izbrisu tvrdke. — Sklepalo se bo v smislu § 33. zadrughnih pravil, odst. 3.

V Kostanjevici na Krki, dne 28. januarja 1934.

16 Likvidacijski odbor.

Dve kravi,

montafonski, čistokrvni, stari 4 in 5 let, proda po ugodni ceni, kakor tudi vse vrste sadnega drevja, Vinko Strmljan, Tenetiše 1, pošta Litija. 14

Tudi lanena preja

Ti veliko prištedi, ako jo daš v tkanje „Krosni“ ikalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Ker je platno za rišbe, brisače in prte tam tkano najtrpežnejše in najceneje. 137

V katerem denarnem zavodu vlagatelj ne more utrpeti izgube?

V Mestni hranilnici Ljubljanski

(Prešernova 3).

Zakaj? Ker mora Mestna hranilnica nalagati denar na varen način, in jamči za morebitni primanjkljaj poleg rezerv vse premoženje mesta Ljubljane in vsa njegova davčna moč. Kaj vse tvori mestno premoženje? 42 velikih hiš, 19 vil, šole, elektrarna, plinarna, klavnica, tramway in druge stavbe ter zemljišča.

Vlagajte denar po čekovnih položnicah na čekovni račun št. 10.533 ali med uradnimi urami od 8.—12. Poslužujte se za varčevanje domačih hranilnikov in za pupilne naložbe sodno depositnega oddelka. Telefon 2016, 2616.

Vloge na knjižice in tekoče račune znašajo nad 420.000.000.—, rezerve nad 11 milijonov.

Ugodno obrestovanje.

Žrebico,

tri leta staro, od Lipicanca, že dvakrat premovana, ki že vozi v paru, ima na prodaj: Ivan Sepec v Cundrovcu 14, pošta Brežice. 15

Ekonom-oskrbnik

izvežban v vseh kmetijskih panogah, išče službo za takol. Dopise na Upravo „Kmetovalca“ pod št. 8. 8

Novo črno brinje

oddaja po ugodni ceni — Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. 109

Bik,

pingavski, planinec, 3 leta star, z 24 točkami, licencovan, vaje vožnje, le na prodaj pri: Jožef Primožič-u, Lom. št. 37, p. Tržič. 10

Domači mlin,

sposoben za vitez na motorni ali električni pogon, tvorniško nov, ter eno pinjo za izdelavo surovega masla, ugodno proda: M. Hrga, Bratoncečice, p. Vel. Nedelja. 12

Umetno valjenje

v centrali za umetno valjenje K. D. „Niko“. Poljane, poleg tovarne „Stora“, pošta št. Vid pri Ljubljani proti mali odškodnini (plačilo tudi s kmetijskimi pridelki).

Posestvo na prodaj!

Posestvo s hišo, v kateri je bila gostilna in trgovina, na prometnem kraju blizu postaje — se proda! Naslov pri upravi „Kmetovalca“ št. 5. 5

Cepljene trte:

od vrst v smislu „Trsnega izbora“ nudi I. trsničarska zadruga v Sloveniji, p. Juršinci pri Ptuj. — Pišite po cenik! 2

KMETOVALEC

Štev. 2.

V Ljubljani, 31. januarja 1934.

Leto 51.

Drago ali poceni?

France Magajna.

V teh za splošno gospodarstvo bolestitih časih, ki se nočejo in nočejo ozdraviti, je potrošnja enega samega dinarja postala važna. Huje nas danes prizadene izguba enega „kovača“, nego nas je v onih prvih letih po vojni izguba celega „jurja“. In ker je prišlo danes do tega, da s skromnimi očmi ogledujemo vsako paro, preden jo izdamo, nam bo dobrodošla vsaka misel, ki nam omogoči, da to paro potrošimo s čim največjo koristjo.

Preden govorim naprej, izključim iz razmotrivanja vse, kar se nanaša na drage razvade. Tobak, pijančevanje, kvartanje, posedanje po krčmah in drugih takih stvari je še nešteto, ki nas vse gospodarsko slabijo. Če je ugodje večje od zla, to naj odloči vsak sam zase. Meni ni do tega, da bi prepeval jeremijade nad našimi pregrehami. Bo že storil to kdo drugi, ki je prepričan, da je za to poklican.

Govoril bom o pravilnem in nepravilnem varčevanju. Predmet je sicer tako velik, da bi o njem lahko napisal prilično debelo knjigo, a ta bi bila preveč dolgočasna in nihče bi je ne prebavil do konca.

Poglavitni stroški, ki jih trpimo, se nanašajo na naše življenjske potrebščine. Z malenkostnim varčevanjem pri vsaki pojedini stvari, ki jo potrebujemo, dosežemo ob koncu leta prav lep prebitek. Gospodinja bi tu bila odločilni faktor.

Vzamem na primer živila. V mesnici vidimo najrazličnejše vrste mesa in zato tudi najrazličnejše cene. Najdražje meso in najcenejše meso, če je od ene in iste vrste živali, je približno enake redilnosti. Morda bomo pri cenejšem mesu oškodovani na „žmahti“ in nekaj bodo morale potrpeti tudi čeljusti, bo pa nam zato ostalo nekaj drobiža v žepu in baš zato se nam gre. Isto velja pri vseh ostalih vrstah živil. Riž je poceni in je ravnotako redilen kakor oni, ki je najdražji, če le ni pokvarjen seveda. Kava nizke cene nam bo služila ravno tako dobro, kot bi nam ona, ki je

namenjena razvajenim okusom. Celo pri soli bi marsikdo nekaj prihranil. Skoro vsa naša hrana je preveč osoljena, kar nikomur ne koristi, močno pa škoduje onim, ki imajo bolne ali oslabiljene ledvice. Vsak zdravnik vam to potrdi.

V takem redu bi lahko nadaljeval z zgledi tudi v ostalih naših potrošnjah. Govoril bi lahko o sličnih stvareh v potrošnji za obleko in obuvalo, na žalost bi tu utegnil vznepoljiti pohlevno podaništvo kraljice Mode, zato pa raje previdno molčim.

Toda vsepovsod ne drži to, da je najcenejše blago tudi najpriporočljivejše. Zgodi se često, da je kaka stvar draga, tudi če jo v dar dobimo. A značilno je to za nas, da smo pretirano in nespametno varčni baš tam, kjer nam najmanj koristi. Slab plug, ki je poceni, je dejansko stokra' dražji od dobrega, ki stane več. Cepilni nož, ki ga dobimo za deset dinarjev, je brez primere dražji od dobrega Kundejevega rezila. Pa ljudje le rajši kupujejo tako ničvredno blago, da prihranijo par dinarjev, dasi jih škoda zaradi slabo opravljenega dela tepe potem še dolga leta. Oh! saj vidimo to vsak dan! V poslednjih letih nam je na primer pedic zaporedoma golil češnje, pa le nekatere sem mogel pregovoriti, da so v jeseni pritrtili na debela lepilne pasove. Predragi so pasovi, je bila tožba. Pa vendar se je potrošnja za pas na vsakem očuvanem drevesu plačala z enim ali kvečjemu dvema kilogramoma češenj; kakor darovan je bil ostali pridelek.

Kaj si bo pridobil nadalje kmet, ki se bo mučil za žive in mrtve z izrabljeno koso, ki je ozka kakor sokolje pero? Ali bi ne bilo ceneje, če bi kupil novo, s katero bi brez muke opravil mnogo več dela?

Prej ali slej je prisiljen vsak kmet, da pokliče na pomoč tuje moči, da opravijo neodložljivo delo. Lahko je to dninar, lahko je rokodelec, lahko pa prišteje k obema tudi hlapca, ki ga plača ob koncu leta. Vsakega mora plačati s hrano in denarjem, in zato more od vsakega zahtevati, da izvrši svoje naloge kar najuspešneje

Rja se ne prijemlje zlata.

in v čim najkrajšem času. A kako naj prizadeti to stori, če mu gospodar ne da na razpolago dobrega orodja in dobrega, že pripravljene materiala? Malo dinarjev računa kovač za podstavitev obrabljene sekire, nekaj več stané nova, toda tak strošek nam povrne naš drvar s svojim uspešnim delom morda že v prvem dnevu. Slabo orodje vznevolji delavca, jemlje mu veselje do dela, poveča mu telesni napor; on trpi brez potrebe radi navržene truda, gospodar pa trpi škodo. Mizar je predrag delavec, da bi stikal po podstrešju ali kod drugod za deskami, ki jih potrebuje, da nam naredi nov pod. V našem interesu je, da sežemo pravočasno v žep in si nakupimo potrebni material. Takı zgleđi močno bodejo v oči, pa je še mnogo drugih, ki so manj vidni, a nič manj resnični.

Ni vse poceni, kar je poceni skrupucano skupaj. Delo cenenege samouka je redkokdaj tako dobro kakor delo izvežbanega, vestnega mojstra. Le navidezno je dražji ta poslednji, resnično je veliko cenejši od prvega.

V teh stvareh je pretirano varčevanje silno škodljivo našemu gospodarstvu. Najdražji naš živinozdravnik bo vselej mazač, ki se nam brezplačno ponudi. V mojem okrožju je pred leti razsajala svinjska rdečica, ki je ugonobila sama ne vem koliko živali, dragih živali v tedanjem času, a kako malo je bilo onih, ki so bili voljni plačati cepivo in živinozdravnikovo delo! Pa bi lahko vrednost ene same poginule živali plačala cepljenje vseh prašičev v vasi.

Tam je treba varčevati, tam, kjer se gre za nakup nepotrebnih stvari. Varčujemo, če se čuvamo nepotrebne škode. Nič si ne bomo pomagali, če bomo varčevali s stradanjem ali s pretiranim pritrgovanjem na drugih potrebščinah, pač pa bomo imeli korist, če omejimo izdatke za razkošne predmete ali vsaj za tiste predmete, ki nam niso nujno potrebni. Kmetu ni potreben koleselj, tudi voziček „zapravljivček“ najbrž ne, zelo pa je potrebna na primer sejalka. Poljedelcu, ki prideluje žita v količkah vredni obilici, bo sejalni stroj nosil krasne obresti. Nakup „zapravljivčka“ je potrata, nakup sicer dražje sejalka je pa velika korist.

In zopet — ni vse potrata, kar nam je v zabavo ali kar nam ne prinaša otipljivih koristi.

Korist marsikatere stvari je lahko nevidna, abstraktna, pa je kljub temu resnična. Taka stvar so listi, strokovni in leposlovnı, za mnoge morda tudi politični. Taka stvar je novodobni radio. Ali naj kmet, ki je bolj potreben zdrave in poučne zabave nego katerikoli drugi stan, duševno otopi le zato, da si obvarje par sto letnih dinarjev? Tudi mi kmetje smo ljudje in ljudje ne živijo samo od kruha. Seveda, vsak po svoji moči, res pa je le, da je preveliko varčevanje v tej smeri mrzla skopost, ki ubija, namesto, da bi krepčala in oživljala.

To navidezno resnico, da je cena stvar šestokrat predraga in draga stvar šestokrat silno poceni, naj pa vsak v svojem gospodarstvu praktično izrabi po lastnem prevdarku. Saj nismo za plotom zakopali svojih možganov!

Zaščitenim dolžnikom — kmetom!

Podpisane Osrednje organizacije denarnih zavodov pozivajo vse one kmete, ki so zadolženi pri denarnih zavodih in mislijo, da imajo pravico do zaščite po uredbi o zaščiti kmeta z dne 22. novembra 1933., da do konca januarja t. l. predložijo svojim denarnim zavodom dokaz, da so zaščiteni. To je potrebno zaradi tega, ker morajo denarni zavodi z dnem 23. novembra 1933. zaključiti račune zaščitenih kmetov in jih od tega dne dalje voditi po določilih uredbi. Seveda velja ta poziv samo za one dolžnike — kmete, ki tega niso že uredili s svojimi denarnimi zavodi. Dokler prizadeti dolžniki ne dokažejo denarnim zavodom pravice do zaščite, jim ne morejo nuditi zavodi ugodnosti po uredbi. Dokazi o pravici do zaščite morajo biti verodostojni in resnični. Neresnične podatke lahko smatrajo denarni zavodi za poskus prevare, ki je kaznjiv.

Po določilih uredbi morajo dolžniki denarnim zavodom predložiti dokaze, da so ob času zadolžitve 1. sami ali s člani svoje rodbine obdelovali zemljo, 2. da njihova posestva tedaj niso presegala 75 ha orne zemlje (njiv, travnikov, vrtov, vinogradov, torej brez gozdov, pašnikov, ribnikov, kamnolomov), 3. da je bila tedaj njihova davčna podlaga ali katastralni čisti donos za odmero zemljarine, in v okolici mest in trgov poleg tega tudi podlaga za odmero zgradarine, v kolikor ta ni presegala Din 10.000—, višja, kakor pa podlaga za odmero drugih neposrednih davkov. Isto velja tudi za posestva maloletnih, za kmetiške zapuščine in

Kdor nazaj gleda, naprej pade.

za take kmete, ki radi boleznj ali drugih vzrokov niso mogli sami obdelovati zemlje.

Najemniki posestev morajo dokazati, da so se v času zadolžitve kot najemniki pečali s kmetijstvom kot glavnim poklicom in da niso plačevali nobenega davka, razen morda uslužbenskega.

Bajtarji, sezonski delavci in podobni morajo dokazati, da so imeli značaj kmeta, t. j., da so živeli na svoji domačiji in obdelovali zemljo, torej, da so se pečali s kakšnim drugim poslom le kot s postranskim zaslužkom.

Uredba sicer določa, da izdaja gori omenjene dokaze županstvo, vendar navadno potrdilo županstva ne zadostuje, ker ne nudi dokaza, saj dokaznih pripomočkov županstva v večini slučajih sama nimajo. Zato si naj dolžniki priskrbe pri davčnih upravah številčne podatke o davčni podlagi za davke, ki so jih plačevali ob času zadolžitve ali pri sodiščih zemljeknjižne podatke in jih predlože denarnim zavodom osebno ali po pošti. Točne podatke županstva morajo torej predložiti poglavito le oni, ki so se poleg kmetijstva bavili še s kakim drugim poslom.

Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani,
Zadružna Zveza v Ljubljani,
Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani,
Društvo bančnih zavodov v Dravski banovini.

Nujnost izvršitve melioracijskih del v Dravski banovini.

Ing. Hočevar.

Ko govorimo o melioracijah, imamo v mislih kako dvigniti narodno gospodarsko stanje našega kmetovalca. Današnje delo v tem oziru ni na pravi poti. Živimo v nekakem mrtvilu in prej nazadujemo, namesto da bi napredovali. Dasj je znano, da so vse melioracije visoko rentabilne, se tej važni panogi narodnega gospodarstva še vedno ne posveča dovolj pažnje ali pa sploh nobene. Najti moramo torej nove poti.

V naši banovini imamo še okoli 100.000 ha močvirne, deloma neplodne zemlje, ki nam donaša majhne in manjvredne pridelke. Vse to ogromno zemljišče bi z melioracijskimi deli izboljšali in dosegli več kot še enkrat večje in tudi neprimerno boljše pridelke.

V naši banovini imamo še vedno premalo plodne zemlje in to kljub vpeljani agrarni reformi. In ravno z melioracijskimi deli bi pridobili nove zemlje v obdelovanje.

Stremljenje države, banovine in drugih upravnih oblasti mora biti usmerjeno v pravcu, da dvignemo poljedelske pridelke na potrebno višino.

S tehnično pravilnim izboljšanjem zemlje so dani temelji za gospodarski obstoj prebivalstva; zato je v javnem interesu, da se taka podjetja izvršijo s krepko finančno pomočjo države in banovine.

Uspehi za napredek poljedelstva so odvisni od sredstev, ki jih da na razpolago država in banovina. Čim bogatejše in bolj enakomerno dotekajo, tem večja je obča korist. Vsako prekinjenje je za napredek poljedelstva nazadovanje, pomeni izgubo vseh potrošenih sredstev, našega truda in dela. V melioracije porabljeni kapital je investicija trajne vrednosti, s katero se narodno premoženje pomnoži.

Tudi v socialnem pogledu so melioracije velike važnosti ravno za siromašne in pasivne kraje. Omogočajo jim obstanek v domovini, kar moramo ravno v današnjih težkih časih upoštevati. Središče siromaštva se nahaja baš v močvirnih in poplavnih pokrajinah.

Da bi se izboljšale socialne prilike teh krajev, je potrebno najti nove vire, pridobiti nove zemlje in s tem omogočiti gospodarsko jačanje. Z melioracijskimi deli se daje prebivalstvu možnost zaslužka in s tem zadovoljstvo.

Tudi v zdravstvenem oziru so melioracije velike važnosti. Obče je znano, da vlada zaradi zamočvirjenih zemljišč in zaradi poplav jako slabo zdravstveno stanje. Občutno škodo trpi prebivalstvo tudi zaradi živalskih bolezni, ki v zamočvirjenih in poplavljenih pokrajinah pogosto nastopajo.

Z našimi poljedelskimi pridelki smo visoko pasivni. Leto za letom gredo težki milijoni iz naše banovine v bogatejše pokrajine. Samo za uvoz krušnega žita izdamo letno čez 150 milijonov Din, skupno z ostalim uvozom pa čez 200 milijonov Din. Če bi izvršili vsa melioracijska dela, bi se temu zlu znatno odpomoglo in dvignilo bi se narodno-gospodarsko stanje vsaj do gotove meje.

Ker vlada sedaj glede podeljevanja skromnih prispevkov države in banovine za melioracijska dela in za regulacijo potokov velika neenotnost in se tudi ne postopa vedno enako, je neobhodno potrebno

Kdor dobro maže, dobro vozi.

ustanoviti melioracijski fond, kakor smo ga imeli v bivši Avstriji.

Z ustanovitvijo melioracijskega fonda naj se končno ustvari podlaga glede načina podeljevanja prispevkov. Razlikovati bi morali tudi razne vrste regulacijskih in melioracijskih del, določiti točen program, po katerem naj se vsa melioracijska dela izvršujejo.

Za izvrševanje teh del je neobhodno potrebno ustanoviti vodne zadrage — v kolikor že niso ustanovljene —, ker drug način izvrševanja teh del po občinah ne zadovoljuje, kakor se je o tem že razpravljalo v članku „Vodne zadrage in njih pomen“ v Kmetovalcu št. 24. 1933. leta. Občine so danes že tako preobremenjene s socialnim skrbstvom, šolstvom itd., da bi ne bile v stanju izvrševati še melioracijskih del. Tudi so že pogoji taki, da bi bilo težko dobiti podporo, ker mora biti poprej sklep občine, da izvrši zgradbo kot občinsko (melioracije, vodovje, ceste, mostove itd.) in da pokrije vse stroške občina, kolikor ne bi bili kriti s prispevki države, banovine ali drugih interesentov. Nadalje se mora občina obvezati, da bo po izvršitvi vzdrževala zgradbo v vedno dobrem stanju in vrhutega še izjavo sreskega načelstva o potrebi in važnosti zgradbe in v koliko prispeva h gradbenim stroškom. Končno je še navesti, koliko občinske doklade, v vsoti in odstotkih izraženo, pobira občina na neposredne davke.

To so velike zahteve in predpisi, katerim velika večina občin ne bo mogla ugoditi. Na ta način ne bomo izvršili nobenega večjega melioracijskega objekta.

V bivši Avstriji je izšel melioracijski zakon že l. 1884. in poznejši nadopolnilni zakoni l. 1889. in 1891., s katerimi zakoni je bil melioracijski fond zvišan in določen ključ subvencije za vsako vrsto gradenj posebej (za melioracije 50%, za hudournike in kraške vode pa 70% prispevek).

Po vojni se je pričela akcija za ustanovitev melioracijskega fonda na pobudo bivše Generalne direkcije vodâ v Beogradu l. 1925., kamor so bili pozvani zastopniki vseh vodnih zadrug zaradi glasovanja resolucije o potrebi melioracijskega fonda. Na drugem zborovanju zastopnikov vodnih zadrug istega leta pa je bila sprejeta končna ureditev osnutka zakona o melioracijskem kreditu. V naši državi imamo še vedno 1.500.000 ha svetâ potrebne-

ga melioracije, kateri zaradi nereguliranih voda trpi ogromne škode.

Ta osnutek zakona ni prišel do veljave, pač pa je izšla „Uredba o melioracijskem kreditu“ v Službenih novinah, dne 9. julija št. 152 in v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti. Vendar tudi s to uredbo nismo prišli do cilja.

Tudi v novem osnutku zakona o vodnih zadrugah predvideva § 7. državni in banovinski melioracijski fond za izvršitev melioracijskih del. Nujno je potrebno, da pridemo čimprej do enotnega zakona o vodnih zadrugah.

Vse navedene okolnosti nam nalagajo, da pristopimo po toliko zamujenih letih k obnovitvi melioracijskega fonda za Dravsko banovino.

Poljedelstvo in travništvo.

Ali se uporaba umetnih gnojil izplača?

V Dravski banovini se uporaba še vedno izplača. So primeri, da zaradi suše ali poplave izostane zaželen uspeh, vendar so to naravni pojavi, ki so vedno bili in bodo in proti katerim nimamo pomoči.

Neštete analize po principu odvzemanja hranilnih snovi zemlji (metoda prof. dr. Neubauer), so nam neizpodbitno dokazale, da v pretežni meri (90%) naša zemljišča stradajo na rudninski hrani, predvsem na fosforni kislini, kaliju in tudi apnu. Imamo humozne težke ilovice, kjer je nekaj več hrane, ta pa navadno ni topljiva in zaradi tega ne pride za prehrano v poštev. Večinoma imamo v Dravski banovini bolj propustna peščeno-ilovnata zemljišča. Ta imajo 10—15 cm globoko humozno gornjo plast, katera je tudi precej lahka in zelo siromašna na rastlinski hrani, potem pa pride pesek. Da se pri takih propustnih zemljiščih rastlinska hrana izpere in pride v globokejši plasti, kamor ne segajo več korenine naših kulturnih rastlin, je naravno; je pa tudi glavni vzrok, zakaj so naši pridelki manjši in slabi, ker jim primanjkuje hrane. Treba je torej v obilni meri gnojiti s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili. Da izostane pri uporabi umetnih gnojil zaželen uspeh,

Slabo se godi kmetu, ki ima s spekulantom opravka.

je še en drug vzrok. To je, da kmetovalec pri uporabi umetnih gnojil ne upošteva najbolj enostavnih izkušenj, kako se mora pravilno gnojiti. Največja napaka je, da naši kmetovalci še vedno enostransko gnoje, namesto da bi se strogo držali edino pravnega in uspešnega gnojenja, to je **polnega gnojenja**. On trosi žlindro jeseni ali rudninca pa spomladi, za drugo se mnogo ne briga, in ker nima potem uspeha, pa pravi, da se gnojila ne izplačajo. Da je pa temu sam kriv, na to seveda ne misli. Če bi pa kmetovalec poleg fosforne kisline (žlindre ali rudninca) dal svojim izstradanim njivam tudi še **apneni dušik** in pa **40% kalijevo sol**, potem prav gotovo ne bo več mnenja, da se gnojila ne izplačajo; nasprotno prepričan bo, da se to izplača in da se je denar, izdan za umetna gnojila dobro obrestoval. Noben denarni zavod ne da takih obresti ko lastna njiva, ako je dobro pognojena.

Mnogo so že kmetijski strokovnjaki in napredni kmetovalci o pravilni uporabi umetnih gnojil pisali in poučevali, bilo je pa še vedno premalo, ker dobe se posestniki, ki vkljub temu ne gnoje pravilno.

Državna kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani, n. pr. Kmetijska družba itd. napravijo letno večje število gnojilnih poskusov po vsej banovini, to zaradi tega, da kmetovalcem na licu mesta pokažejo potrebo gnojenja z umetnimi gnojili po principu **polnega gnojenja**. S tehtanjem in preizkušnjo pridelka se kmetovalcem potem dokaže dobičkanost uporabe umetnih gnojil, istočasno se tudi kakovost istih izredno zboljša, kar je pri ceni pridelka danes najbolj važno.

Tudi v prejšem letu se je mnogo delalo in se je izvedlo mnogo zelo natančnih poskusov. Uspehi so bili kljub slabemu deževnemu vremenu zelo dobri. Samo tam, kjer je bilo poskusno polje ponovno poplavljenno, je zaželen uspeh izostal, kar je razumljivo.

Ti poskusi, katere hočemo tu navesti, kmetovalcu točno velevajo, da mora pri gnojenju postopati vedno po principu polnega gnojenja in da je pravilna in izdatna uporaba umetnih gnojil tudi zelo važno sredstvo, da se kmetovalec v tej gospodarski stiski vsaj vzdrži na površju, če že ne more napredovati.

Poskusnik	Sadež in predsadež	Kako se je gnojilo po enem ha (1 ³ / ₄ orala)	Pri-	Večj.	Vred.	Široki	Čisti	Cena pridelka	Vršen kapital se je obrestoval z %	Opomba
			delek po 1 ha	pridelek proti negnoj.	nost večjega pridelka	za gnojila po 1 ha	dobiček po 1 ha			
Franc Križnar, Stražišče (Kranj)	domača detelja	negnojeno	17830					100 kg suhe detelje		peščena ilovca
		400 kg Tomaževe žl. 300 kg 40% kaljv. soli	23460	5630	3378	1050	2327	221%		
		400 kg Tomaževe žl.	20260	2430	1458	510	947	D 60.-		
Albin Prijatelj, Dobrnaka vas p. Škocijan	krmska pesa po ovsu	negnojeno	35600					25 Din za 100 kg pese		450%
		200 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata 400 kg 40% kaljv. soli	65600	30000	7500	1362	6138	128%		
		100 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata	41800	6200	1550	682	868			
Josip Stritar, Sv. Križ (Kostanjevica)	krompir po ječmenu	negnojeno	11900					60 Din za 100 kg kromp.		132%
		200 kg apnenega duš. 200 kg superfosfata 200 kg 40% kaljv. soli	15300	3400	2040	880	1160			
		negnojeno	17600							
Alojz Hočevar, Zapoge 4 p. Smednik	krompir pšenica	200 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata 200 kg 40% kaljv. žl.	22800	5200	3120	970	2150	ditto	221%	humozna ilovca
		200 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata	19200	1600	960	630	330	52%		
		negnojeno	7200							
Ivan Podpeskar Kokrica p. Kranj	umetni travnik	200 kg apnenega duš. 400 kg superfosfata 200 kg 40% kaljv. soli	14500	7300	3650	1060	2590	50 Din za 100 kg	244%	peščena ilovca
		negnojeno	7000							
		100 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata 200 kg 40% kaljv. soli	12200	5200	2600	880	1710	ditto	200%	
Ivan Hočevar Zapoge p. Smednik	menjalni travnik	100 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata	10000	3000	1500	540	960		170%	humozna ilovca
		negnojeno	7000							
		200 kg apnenega duš. 300 kg superfosfata 200 kg 40% kaljv. soli	12200	5200	2600	880	1710			

Ne tisti, kdor uživa, ampak oni, ki plačuje, pozna stvarno ceno.

Krompir dela v shrambah gomoljčke.

Ing. J. Zaplotnik.

Iz raznih krajev, zlasti pa iz Bele Krajine prihajajo poročila in pritožbe, da jim krompir boleha na posebni bolezn, da spreminja okus in da bo za seme sploh neuporaben.

Gomolji namreč odganjajo. Poganjki pa niso zdrave, normalne kali, temveč majhni gomoljčki. Pri nekaterih gomoljih rastejo ti gomoljčki neposredno iz starega gomolja, včasih celo tako, da imajo začetkoma podobo prave, zdrave kali, pozneje pa se spremenijo v tvorbo, ki je podobna gomolju. Pri drugih gomoljih pa je ta nova tvorba spojena z matičnim gomoljem po krajši ali daljši klici, ki je pa zelo tenka.

Nove tvorbe torej niso enovrstne, temveč različne. Ono gomolje, ki dela nove gomoljčke na nitkastih, tankih kaleh, bo za seme gotovo neuporabno. Boluje na posebni bolezn, to je bolezn odganjanju tankih, nitkastih kali. Ta bolezn še ni popolnoma gotovo raziskana. Zelo verjetna pa je domneva, da ta pojav povzroča neprimerno podnebje, ki dotični krompirjevi vrsti ne odgovarja. To neprimernost podnebja utegne neprikladen način pridelovanja še stopnjevati. Tenke, nitkaste kali ne nastopijo naenkrat v večji meri. Polagoma pa se ta pojav širi in zavzema vedno večji obseg. Da se izognemo nevsječnostim, ki jih ta bolezn prinaša, je potrebno, uporabljati za seme čisto zdrav krompir. Najbolje je, da seme po potrebi menjamo. Pri tem velja samo iz ostrejšega in višjega kraja v milejši in nižji, ne pa tudi narobe. Kjer in kadar menjavanje ni mogoče, si moremo pomagati z odbiranjem. Tu lahko postopamo na dva načina: da zaznamujemo zdrave grme ali pa da zaznamujemo bolehe grme, kakor se nam pač zdi primernejše. Zaznamovanje se mora izvršiti dosti zgodaj, po možnosti še prej, predno pride krompir do cveta. Takrat so namreč razlike v rasti med posameznimi rastlinami največje. Pozneje se te razlike utegnejo več ali manj izenačiti, zato uspeh ne more biti dovolj gotov. Jeseni spravimo gomolje zdravih rastlin ločeno od bolnih ali

sumljivih rastlin. Za seme rabimo samo ono od zdravih grmov.

Iz dejstva, da krompir odganja že decembra in januarja, se more sklepati na to, da je spravljen v popolnoma **neprimernih shrambah** in kletih. Krompir in sploh vsi rastlinski organi, ki so namenjeni razmnoževanju, potrebuje od tedaj, ko doraste, pa do tedaj, ko kali, gotov čas za počitek. V naravi je za to poskrbljeno z letno sušo pri ozimih, pri drugih rastlinah pa z zimskim mrazom. Ta čas počitka je potreben za popolno notranjo dozoretev. Z umetnimi pripomočki se da čas počitka skrajšati. Toda vsako umetno poseganje v naravni tok stvari se prej ali slej maščuje.

Tako protinaravno umetno poseganje v tok krompirjevega življenja predstavlja neprimerna shramba, ki skrajšuje čas počitka. Vsaka shramba ali klet, v kateri krompir odganja že decembra in januarja, je mnogo, **mного pretopla**. Ker krompir vsebuje za kalitev dovolj vode, zadostuje previsoka toplota sama, da začne krompir predčasno kaliti. Ta pojav je škodljiv za vsak krompir, za najbolj zdravega prav tako, kakor za deloma bolehnega. Kajti pri kalitvi se snovi, ki so v gomoljih, presnavljajo in pretvarjajo iz ene v drugo. Življenje gomolja je bolj burno, kot pa za časa počitka. Gomolj močnejše diha. Pri dihanju troši svojo lastno snov. Tudi kali, ki jih odžene v kleti, ne pridejo nikjer v korist. Že zdavnaj pred saditvijo so predolge; ker zrastejo v kletni temi, so tudi mnogo prenežne, da bi mogle zdržati zunaj. V kolikor se same ne polomijo, jih moramo potrgati mi pred saditvijo. Tak gomolj mora potem v zemlji pognati nove kali, ki so seveda mnogo slabše kakor so bile prve. Saj je gomolj potrošil za prve kali svojo najboljšo moč.

Primerna toplota za prezimljenje krompirja je 4—6° C. Pri nižji temperaturi postaja sladak, pri višji pa prezgodaj kali. Zmrzne pa šele pri — 3 C°.

V krompirjevem gomolju življenje tudi za časa počitka ne miruje popolnoma; vendar pa se to vrši v tako majhni meri, da to zaznamo samo v posebnih slučajih. V glavnem ločimo tri procese: spreminjanje škroba v sladkor, porabo sladkorja za dihanje in zopetno spreminjanje preostalega sladkorja v škrob. Pri toplini

Čim več je mlinarjev, tem manj je moke.

od 0—6° C se spremeni več škroba v sladkor kakor pa se porabi sladkorja za dihanje in za zopetno spremembo v škrob. Krompir postane sladek. Pri višji toploti in sicer nad 6° C se ves sladkor, ki preostane pri dihanju, spremeni nazaj v škrob, zato tedaj krompir nima sladkega okusa. Zato je mogoče sladki krompir popraviti na ta način, da ga postavimo za nekaj dni v toplejši prostor.

Razen prevelike topline v shrambah utegne imeti svoj upliv pri odganjanju gomoljčkov neprimeren način pridelovanja. Tu prihaja predvsem v poštev prezgodnja saditev, ki gre za tem, da se skrajša življenska doba. Ako se to dogaja leto za letom, utegne roditi prav neprijetne posledice. Še posebno pa pride to do izraza, ako so v dotičnem kraju običajne letne suše, ki s svoje strani rast zaključijo.

Verjetno je, da bo oni krompir, ki sicer odganja gomoljčke, nima pa nitkastih, tenkih klic, za seme popolnoma uporaben. To tembolj, ker so med gomolji tudi taki, ki odganjajo čisto normalne zdrave kali, pa tudi gomoljčke. Pri tem bo najvažnejše, ako preprečimo nepotrebno prezgodnjo kalitev, da bo seme prišlo v zemljo v polni moči, ne pa že na pol izčrpano.

Pri menjavanju semena pa bo treba v bodoče paziti na to, da seme ne bo prihajalo iz krajev, ki trpe redno na suši, ker že utegne prinesiti s seboj nagnjenje k tvorbi gomoljčkov in tenkih kali. Več gotovosti v tem pogledu bo dalo na vsak način seme iz vlažnejših krajev.

Drobne vesti.

Poziv k prijavi poskusnih zemljišč za izvedbo primerjalnih gnojilnih poskusov h krompirju. Da bi dognala dopustnost mešanja apnenega dušika s superfosfatom tik pred gnojenjem in bi obenem pokazala kmetovalcem na vzgledih uspešnost umetnega gnojenja v primerj z gnojenjem s hlevskim gnojem, namerava napraviti Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani letos spomladi večje število tri parcelnih primerjalnih gnojilnih poskusov v izmeri po 900 m² h krompirju kot poskusnem sadežu.

Kmetovalci iz območja Kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani, t. j. iz bivše ljubljanske oblasti in iz sreza celjskega, ki imajo resno voljo delati take poskuse in razpolagajo ob kakih javni poti z njivo, ki jo nameravajo obdelati

letos s krompirjem, naj se prijavijo. Prijave sprejema pismeno in ustmeno do 10. februarja t. l. **Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani, Tyrševa cesta 38.** V pisni prijavi naj prijavitelj navede čitljivo svoje ime in priimek, nadalje kraj in hišno številko svojega bivališča, kakor tudi pošto in železniško postajo.

Postaja bo dala poskusniku potrebna umetna gnojila na razpolago; za njihov prevoz kakor tudi za hlevski gnoj, za sadež in za delo pa bo moral skrbeti poskusnik sam.

Gnojilne črpalke z banovinskim prispevkom 30—35% prejme 37 prošnjikov iz vseh delov banovine, ki so zanje pravočasno zaprosili in imajo že urejena gnojišča. 20 prošnjikov je bilo radi pomanjkanja kredita odklonjenih. Ti lahko svoje prošnje obnovijo, da bodo po možnosti vpoštevani iz sredstev novega proračuna.

Ing. W.

Umetni travniki z banovinskim prispevkom. Spomladi leta 1933. je bilo zasajeno okoli 50 ha umetnih travnikov in so v splošnem vsi prav lepo uspeli. Vreme je bilo ugodno; vlaga meseca maja in junija je razvoj posejanih trav zelo pospešila in uspeli so bili proti pričakovanju ugodni, razen dveh slučajev, kjer je poplava uničila zasajeni umetni travnik. Naj navedemo nekaj poročil, ki so jih pisali kmetovalci sami. Pernat Anton, Meža, piše: Uredil sem ¼ ha umetnega travnika, za katerega sem uporabil 50 kg semena in 300 kg umetnega gnojila, poleg tega pa sem še navozil tudi nekaj gnojnice iz gnojiščne jame. (Op. ur. Na mladi umetni travnik v prvem letu ne sme pritisniti gnojnice niti umetni gnoj. Vse to daj pred setvijo!) Uspeh tako negovanega travnišča je bil nad vse pričakovanje ugoden tako, da se je 4 krat kosilo 3krat za seno in 1krat zeleno travo za krmo. Sena sem dobil brez 4. košnje 90 q, torej je bil zaznamovati 50% napredek v primeru s prejšnjimi leti, ko travnik ni bil negovan. — Stopan Jože, Vintarjovci, piše: Imel sem že to leto pripravljeno zemljo za umetni travnik. Takoj sem obsejal 5 kg travnega in deteljnega semena. Umetni gnoj sem trosil par dni pozneje. Sejal sem v oves, na kar sem imel prav dobro košnjo ovsu. (Op. ur. Bolje je kositi ves oves za zeleno krmo, ne ga pa puščati za seme.) Po košnji so se prav razbohotile detelje, zato sem se bal, da mi trave ne bodo uspele. Toda po drugi košnji so trave močno pognale tako, da so trave že sedaj v premoči. Nadejam se za prihodnje leto prav lepega uspeha. — Jeraj Franc, Krka, piše: Sporočam, da je preizkušnja sijajno uspela, kljub temu, da je bila v tem letu velika moča in da je nastopila na dotično parcelo večkrat voda, ki je zadrževala rast. Dosegla se je dvakratna obilna košnja in nekoliko kasneje v jeseni še tretja košnja z ze-

Odprimo oči, da nam jih ne odpro drugi.

leno krmo. Travišče je sedaj bolj zaraščeno kakor vsak drugi stalni travnik. Po mojem mnenju je to zelo priporočljivo, ker se pridelek skoro podvoji v prihodnjem letu.

V mariborskem srezu so uspehi sledeči: Mali Mirko, Slov. Bistrica, je porabil semena 22.85 kg, umetnega gnoja 200 kg, dobil je sena 13.20 q, otave 17.10 in pašo, skupno 30.30 q. Reiser Ernest, Pekre, je porabil 40 kg semena, 350 kg umetnega gnoja, dobil je sena 25 q, 12 q otave in pašo, skupno 37 q. Samastur Ludvik, Sp. Poljskava, je porabil semena 12 kg, umetnega gnoja 150 kg, dobil je sena 10 q, otave 12 q in pašo, skupno 22 q. Detiček Anton, Poljčane, je porabil semena 26 kg, umetnega gnoja 200 kg, dobil je sena 13.40 q, otave 18 q in paša poplavljen, skupno 31.40 q. Lovrenčič Peter iz Rošpoha, je zasejal $1\frac{3}{4}$ ha in dobil prvo leto na obeh travnikih suhe krme sena 34 q, zelene krme ovsu preračunano na suho 10 q in 1.5 kg ovsene same, skupno 43.00 q preračunano kot suho krmo. Bauman Simon, v Drvanji, je zasejal 64 a in dobil 12.50 q sena, računajoč tudi oves. Mali Anton v Tratah je zasejal 1.30 ha in dobil 25 q sena in ovsu (suhe krme). Jurgec Franjo v Št. Ilju je zasejal $\frac{1}{2}$ ha in dobil 10 q suhe krme. Še mnogo podobnih poročil bi lahko navedli, toda radi skromno odmerjenega prostora je to nemogoče. Vidi se pa že iz teh izjav, da so umetni travniki zelo dobičkanosni in da jih moramo povsod priporočati. Temelj živino-reje je in ostane dobra krma. **Več dobre krme!**

Čiščenje detelje od predenice. Na številna vprašanja odgovarjamo, da obstoji v Ljubljani Banovinska čistilnica deteljnih semen, ki očisti vse detelje (seme) in lucerne od predenice. Čiščenje sâmo stane Din 1.— od kg. Prevoz gre na stroške pošiljatelja. Da bodo stroški manjši, naj izberejo kmet. podružnice ali druge kmet. organizacije seme svojih članov in ga očistijo na navadnem velniku, nato pa pošljejo na naslov: Banovinska čistilnica deteljnega semena, Ljubljana, Selo — Žrebčarna. Pošiljatelj dobi nazaj svoje seme.

Zidanje silosov in kisanje krme. Zanimanje je veliko. Spomladi bodo naši kmetovalci zgradili najmanj 1.500 m³ kmetijskih silosov. Ker nimamo navodil za zidavo silosov in kisanje krme, bo kr. ban. uprava izdala kratko brošuro, ki bo ta predmet obravnavala. Kr. ban. uprava je že izdelala tipe kmečkega silosa, kako naj se gradi pri nas in bo načrte dala vsakemu sreskemu referentu, tako da vsakdo lahko sprejme vse informacije glede zidave silosov in glede izvajanja navodil o prispevanju k zidavi silosov pri pristojnem sreskem kmetijskem referentu. Obračajte se torej naravnost nanj!

Vinarstvo in kletarstvo.

Razkisanje vina.

(Dalje in konec.)

Od dovoljenih sredstev za razkisanje vina se pri nas najbolj uporablja kalcijev karbonat, to je ogljikovokislo apno, oborjeno apno, snežnobel prašek, ki mora biti kemično popolnoma čist; dobimo ga v drogerijah in lekarnah. Vinu odvzamemo 1‰, največ $1\frac{1}{2}$ ‰ vinske kisline, kajti le za to se gre. Če dodamo vinu več ogljikovokislega apna, se lahko zgodi, da se en del tega praška zveže z jabolčno in mlečno kislino v jabolčnokislo in mlečnokislo apno, katere spojine so v vinu večinoma topljive. Le vinskokislo apno je netopljivo v vinu in se izloči kot zrnčast prah na dno in doge soda. Več kisline bi naj ne odvzeli. Premočno razkisana vina dobijo neprijeten lužinat, kovinat okus in so bolj podvržena napakam in boleznim.

Za znižanje kisline v vinu za 1‰, moramo 1 hektolitru vina pridati 66,7 gramov ogljikovokislega apna; za odvzem $1\frac{1}{2}$ ‰ kisline rabimo okroglo 100 gramov tega praška. Da vemo, koliko ima vino kisline, odn. koliko jo smemo odvzeti, bi morali kislino določiti s kemično pomočjo. Ker pa tega navadno ne delamo, se odločimo samo za 66,7 g, odnosno največ 100 g tega praška na 1 hl vina, to je za izločitev 1‰ odn. največ $1\frac{1}{2}$ ‰ kisline; s tem dosežemo že precejšnje razkisanje. Sicer pa po členu 10. pravilnika k zakonu o vinu na predlog ban. kmet. posk. in kontr. postaje v Mariboru določa kralj. banska uprava v Ljubljani, koliko in v katerih gorinah se lahko vinu odvzame kislina.

Pred razkisanjem je najbolje, da napravimo poskus v malem, v 2 steklenicah po 1 liter. Steklenici napolnimo točno po 1 liter vina in dodamo točno prvi 0,67 g, drugi 1 gram ogljikovokislega apna. Steklenici dobro premešamo, zamašimo in shranimo 12—14 dni v kleti. Nato vino preizkusimo in po vzorcu, ki nam bolj ugaja, preračunamo potrebne količine praška v velikem.

Če smo se odločili n. pr. za prvi poskus, to je, da vzamemo vinu 1‰ kisline in hočemo razkisati recimo 500 litrov vina, tedaj bomo potrebovali za to razkisanje $500 \times 0,67 = 335$ gramov oglji-

kovokislega apna. To množino praška najprvo izperemo. Prašek zmešamo v škafu čiste vode na redko tekočino in pustimo, da se usede. Nato vodo odlijemo, prilijemo druge in isto še enkrat, po potrebi tudi večkrat ponovimo. To postopanje je potrebno, da spravimo iz praška morebiten slab duh, ki se ga je prašek navlekel pri neprevidni shranitvi. Praška, ki nima slabega duha, pa ni treba prati. Neizpran ali izpran in docela ocejen prašek sipamo, dodevamo vinu in vino dobro premešamo. Vino se bo zaradi odhajajočega ogljikovega dvokisa močno penilo; zato bo prav, da poprej nekaj vina, recimo 10%, sodu vzamemo. Šele pozneje, ko se umiri vino, dolijemo prej odvzeto vino, vse še enkrat dobro premešamo in sod nalahno zamašimo. Po 4—6 tednih, ko se je usedel prašek, ozir. vinskokislo apno, vino pretočimo.

Ponavljamo: Za razkisanje vina s kemičnimi sredstvi se odločimo le v skrajnem slučaju. Delo naj bo točno izvedeno. Ne razkisajmo preveč, sicer dobi vino lužinat, kovinat okus in je tudi bolj podvrženo napakam in boleznim, kakor smo to že poudarili.

Trsna rez.

Josip Zabavnik.

Ko februarja ali marca po vinogradih sneg skopni in ko se zemlja posuši, že vidimo vinogradnika pri trsni rezi. Trsna rez je delo, ki ga mora vinogradnik z vso resnostjo izvršiti, če ne, utrpí veliko škodo.

V naših podnebnih razmerah moramo vinsko trto vzgajati nizko, da prideamo zadosti vina primerne kakovosti. To dosežemo z vsakoletno temeljito rezjo. Z rezjo vplivamo na razvoj trsa, rod in kakovost pridelka. Rez je torej najvažnejše opravilo v vinogradu.

Že od vsega začetka, ko trs sadimo, ga obrežemo na eno oko. Iz tega očesa si vzgojimo močno rozgo, katero obrežemo drugo leto na dve do tri očesi, da si vzgojimo vsaj dve do tri močne rozge. Tretje leto dobi mladi trs, če je dovolj močno razvit, že dva reznika, v nasprotnem slučaju mu pustimo le en reznik.

Odtod dalje zavisi rez od nameravane vzgoje trsa in od raznih drugih okolnosti,

kakor od sorte, plodovitosti zemlje i. t. d. Vsak trs naj ima v naših podnebnih razmerah 10—20 cm visoko deblo, na katerem si vzgojimo enakomerno razdeljena ramena.

V plodoviti zemlji si bomo vzgojili trsje s tremi in več rameni, ki naj nosijo v bodoče rodni les, to je reznike in šparone, v slabši zemlji in v krajih, kjer nimamo dovolj gnoja na razpolago, se moramo zadovoljiti le z dvema ramenima, ki naj nosita v bodoče rodni les. Ramena na trsu, to je stari les, držimo enako visoko, da se vse rozge enakomerno razvijajo. Če na to ne pazimo pri rezi, se višje stoječe rozge močnejše razvijajo na račun nižje stoječih. Rezač mora nadalje znati, da trs rodi le, če stoji rodni les na dveletnem, ta na triletnem lesu i. t. d. in mora temu primerno puščati rodni les. Za rod puščamo reznike in šparone. V dobro negovanem in v dobrem gnojnem stanju, v katerem se mora nahajati vinograd, polagamo glede rodu največ važnosti na šparone. Ozirati pa se moramo predvsem na vrsto. So nekatere trsne vrste, ki šparonov trajno ne prenašajo, kakor n. pr. laški rizling, silvanec, muškadni silvanec, šipon, rumeni muškatelec, zastavica, veltinec, portugalka, modra frankinja i. t. d. Če bi hoteli te vrste zaporedoma leto za letom obrezati na šparone, bi nam vinograd popolnoma oslabil. Druge vrste zopet kakor n. pr. beli burgundec, modri rulandec, bela klevna, renski rizling, Bouvierova ranina, traminec i. t. d. prenašajo dolgi rodni les in jim brez skrbi puščamo šparone, dokler jih z ozirom na močen razvoj trsa prenašajo. Šparone puščamo na najvišje stoječih rozgah, zrastleh na močnejših ramenih, s pridom menjavaje ramena vsako leto. To je staro pravilo in vendar najdemo povsod še danes vinograde, ki nam pričajo, da zoper tako enostavno pravilo grešijo. Za šparonom pustimo kratek reznik na dve očesi, na katerem si vzgojimo rodni les za prihodnje leto. Na ostalih ramenih pustimo reznike s tremi očesi. Le na izredno močno razvitih trsih puščamo po dva šparona. Pri vrstah, ki ne prenašajo šparonov, puščamo tudi daljše reznike s 4 očesi, toda le v dobri zemlji in pri dovolj močno razvitih trsih. V starejših vinogradih, kjer so ramena, to je stari les, po letih zrastle visoko, ne pozabimo na kratek rezervni

Boljši je dober glas, kakor zlat klas.

reznik, ki ga pustimo na mestu, do koder nameravamo trs znižati. Na to pa mora misliti že delavec, ki pleje. Zato so za vinogradnika stalni delavci, ki vsak trs temeljito poznajo, neprecenljive vrednosti.

Pri rezi trs temeljito očistimo na deblu in ramenih vse nepotrebne rozgice in stare skorje. Trsne škarje naj bodo ostre, držimo jih tako, da gleda gladka stran k trsu zaradi tega, da rodnega lesa ne zmečkamo. Rana naj bo čim manjša, da lažje zaceli. Tudi žagica, ki jo mora imeti vsak rezač, da odžaga odvišno starino kobile, naj bo ostra in tudi tukaj naj bodo rane čim manjše in gladke.

Na navedeni način obrežemo vinsko trto v navadnih letih, ko trs brez škode prezimi. Če pa nam je huda zima uničila ali dokaj močno poškodovala vinograde, tedaj ne smemo biti pri rezi tako natančni in obrežemo trs bolj na dolgo. Narežemo več, za eno do dve očesi daljših reznikov, pustimo pa tudi izjemoma šparone pri vrstah, ki jih navadno režemo samo na reznike.

Zgodnja zima v preteklem decembru bi mogla imeti glede pozebe hude posledice v nižjih vinogradnih legah. Vinogradnikom priporočamo, da se v prezimljenju vinogradov pred rezjo s točnim pregledom očes prepričajo in uravnajo rez primerno ugotovljenemu stanju.

Pomnimo tudi, da zgodnja rez trs jači, pozna pa ga slabi.

To bi bila splošna kratka navodila glede rezi, ki so marljivemu vinogradniku znana, toda ne še povsod in vsakomur, zato jih objavljamo. Posebno bi se morali teh navodil držati naši vinogradni delavci in viničarji, katerim je težko dopovedati, kako ne smejo in kako naj delajo. So pa tudi tu izjeme.

Društvene vesti.

Seznam koncesioniranih trsničarjev za leto 1933./1934. — Kraljevska banska uprava opozarja vse vinogradnike z ozirom na predpise zakona in pravilnika o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva, da nabavljajo potrebni trsni material za zasajanje novih vinogradov — dobro vkoreninjene in dobro razvite cepljenke I. razreda na prikladnih podlagah — izključno iz sledečih banovinskih in spodaj navedenih privatnih trsnic, ki

imajo za izvrševanje trsničarstva dovoljenje od ministrstva za kmetijstvo:

A. Banovinske trsnice: 1. Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah, p. Limbuš; 2. Banovinska trsnica in drevesnica v Kapeli, p. Slatina Radenci; 3. Banovinska trsnica in drevesnica v Leskovcu pri Krškem; 4. Banovinska trsnica in drevesnica v Kostanjevici; 5. Banovinska trsnica pri Sv. Uršuli, p. Dramlje; 6. Banovinska trsnica v Draščih, p. Metlika; 7. Banovinska vinarska in sadijska šola v Mariboru; 8. Banovinska kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu.

B. Privatne trsnice: 1. Prva trsničarska zadruga, Sv. Lovrenc v Slov. gor., p. Juršinci pri Ptujju; 2. Žihar Franjo, Zamušani, p. Moškanjci; 3. Reberc Franjo, Zamušani, p. Moškanjci; 4. Pušenjak Mihael, Kamenščak, p. Ljutomer; 5. Hrga Martin, Bratonečice, p. Sv. Tomaž pri Ormožu; 6. Vesenjak Štefan, Korenjak, p. Zavrč; 7. Petrič Martin, Jiršovci, p. Sv. Urban pri Ptujju; 8. Čeh Franc, Grlinci, p. Juršinci pri Ptujju; 9. Kovačič Miha, Meljski hrib, Sv. Peter pri Mariboru; 10. Bratuša Josip, Ljutomer; 11. Bouvier Clotar, Gornja Radgona; 12. Brumen Franc, Gor. Krapje, p. Ljutomer; 13. Koren Gabriel, Št. Ilj pri Velenju; 14. Bezjak Ivan, Zamušani, p. Moškanjci; 15. Rižnar Anton, Cvetkovci, p. Vel. Nedelja; 16. Turin Anton, Modraže, p. Studenice pri Poljčanah; 17. Mlakar Anton, Čadram, p. Oplotnica; 18. Črešnar Leopold, Partinje, p. Sv. Jurij v Slov. gor.; 19. Dolinšek Vinko, Selnica ob Dravi; 20. Varga Matjaž, Dol. Lendava; 21. Ložak Štefan, Dobrava pri Konjicah; 22. Ferle Janko, Svibno, p. Radeče; 23. Želj Jožef, Zg. Porčič, p. Sv. Trojica v Slov. gor.; 24. Vidovič Martin, Bresternica pri Mariboru; 25. Kmetijska podružnica Mokronog, Št. Rupert na Dol.; 26. Prijatelj Janez, Št. Rupert na Dol.; 27. Gorjak Franc, Cezanjevci, p. Ljutomer; 28. Trojak Štefan, Dol. Lendava; 29. Lovrec Tomaž, Sv. Andraž v Slov. gor.; 30. Štnhec Ivan, Murščak, p. Slatina Radenci; 31. Kren Franc, Trčova pri Mariboru; 32. Vlastelinstvo kneza Esterhazy, Dol. Lendava; 33. Erman Ivan, Št. Janž na Dol.; 34. Bec Alojzij, Zagorci, p. Juršinci pri Ptujju; 35. Hrastnik Vinko, Št. Ilj pri Velenju; 36. Blagotinšek Ferdo, Sv. Andraž pri Velenju; 37. Kolar Friderik, Breg pri Konjicah; 38. Balon Avguštin, Drenovec, p. Bizeljsko; 39. Plohl Franjo, Moravski vrh, p. Sv. Jurij ob Ščavnici.

Nikdo ni upravičen niti proizvajati trsne cepljenke niti drugi trsni material, ako nima za to posebnega dovoljenja od ministrstva za kmetijstvo.

Brez glave narejeno, gotovo skaženo.

Pri nakupu naj zahtevajo vinogradniki od trsnice, oziroma trsničarja račun, iz katerega mora biti razvidno, koliko komadov cepljenk I. razreda so kupili, kakšne vrste in na katerih podlagah.

Dobavitelje trsnega materiala, ki bi na katerikoli način postopali neredno, se mora prijaviti pristojnemu sreskemu načelstvu.

Po pooblastilu bana,
načelnik kmetijskega oddelka:
Ing. Josip Zidanšek, s. r.

Iz Vinarskega društva.

Glavni odbor Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru je imel dne 9. januarja 1934. v Mariboru sejo z obširnim dnevnim redom.

Sklenil je, da bo VIII. redni letni občni zbor Vinarskega društva v soboto, dne 26. maja 1934. v Mariboru. Ob 16. uri bo seja glavnega odbora, ob 17. uri pa občni zbor v dvorani hotela Orel-Zemljič.

V nedeljo, dne 27. maja 1934. ob 9. uri bo istotam VI. vinarski kongres z dnevnim redom:

- a) Obnova vinogradov;
- b) Vprašanje pridelovanja in prodaje namiznega grozdja;
- c) Svetovni in domači vinski trg;
- č) Zatiranje trsnih škodljivcev.

V nedeljo, dne 27. maja 1934. popoldan bo ogled Banovinske vinarske in sadjarske šole v Mariboru in Banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah.

V ponedeljek, dne 28. maja 1934. bo ogled vinogradov pri Slovenski Bistrici in Konjicah. Natančni program bo objavljen kasneje.

Občnega zbora vinarskega kongresa in izletov se sme udeležiti vsak član Vinarskega društva. Za polovično vožnjo je prošnja vložena.

Glavni odbor je obravnaval nadalje osnutek pregleda tipičnih vin Dravske banovine in je sklenil, naj se pripravi zadevni referat na podlagi pismene ankete za prihodnjo sejo.

Obširno je glavni odbor razpravljal tudi o nameravani vpeljavi trošarine na vino in žganje. Z ozirom na tozadevne sklepe je Vinarsko društvo že sporočilo zahteve vinogradnikov glede trošarine merodajnim činiteljem.

Poleg drugih važnih vprašanj je obravnaval glavni odbor končno tudi vprašanje znižanja cene modri galici in ukinjenja carine na žveplo. Zadevne vloge je Vinarsko društvo že odposlalo na odločujoča mesta. Upajmo, da bodo imele uspeh.

Živnoreja in mlekurstvo.

Molzna kontrola v Dravski banovini.

Ing. Wenko B.

Govejo živino redimo zaradi **mleka**, zaradi **dela** in zaradi **mesa**. Goveji **gnoj** pa je osnova vsemu našemu gospodarstvu z gnojem. V nekaterih okoliših kakor na Gorenjskem, Notranjskem, okoli Ljubljane in sploh v bližini večjih mest in industrijskih krajev, je mleko zaradi uporabe na prvem mestu, in sicer pred mesom in vpreganjem. Pa tudi v drugih krajih uporabljamo mleko v gospodinjstvu in pri vzreji telet. Ugoden razvoj teleta v prvih tednih zavisi samo od kravjega mleka, pa tudi v poznejši dobi do petega in šestega meseca nam služi za vzrejo prvovrstnih plemenskih živali.

Molznost krav vseh naših pasem je torej nadvse važna. Treba je donos mleka naših krav dvigniti z boljšim krmljenjem, zlasti pa z izbiro živali, ki po svoji prirojeni sposobnosti najbolj izrabijo krmo in tvorijo največ mleka iz ene krmske enote. Te živali najdemo, če letno količino mleka vsake krave natančno in verodostojno ugotovimo. V ta namen smo vpeljali pri vseh selekcijskih društvih naše banovine, katerih je sedaj okoli 100, **obvezno molzno kontrolo**. To kontrolo izvajamo pri približno 5000 rodovniških kravah. Ta kontrola pa nalaga vsakemu članu mnogo truda, točnosti in zanesljivosti. To je prav! Vsak površnež in starokopitnež kaj hitro izstopi, ali ga pa izključijo. S tem vršimo zdravo selekcijo med članstvom, selekcijo, ki nam ohrani samo one člane, ki so za razvoj našega selekcijskega pokreta, izloča pa vse one, ki niso dozoreli. Za uspeh selekcije naših govejih pasem velja načelo: **najprej je potrebno s strogo disciplino selekcionirati člane, potem šele živino**.

V drugih državah opravijo molzno kontrolo plačani nastavniki, takozvani molznokontrolni asistenti. Njihovo delo je seveda dobro, a zelo drago. Pri nas, kjer imamo največ članov, ki redijo dve ali samo eno kravo, bi bil tak način molzne kontrole neizmerno drag in nerentabilen, torej nemogoč. Ustvarili smo si zato popolnoma svoj način za ugotavljanje molznosti naših krav. Pri nas **merijo mleko**

člani sami; selekcijsko društvo in Zveza jih samo nadzoruje. Dobro se zavedamo, da je tak način manj zanesljiv, kakor delo dobro plačanih kontrolnih asistentov. Vendar smo se prepričali, da dosežemo verodostojne zaključke tam, kjer je nadzorstvo zanesljivo ali z drugimi besedami: **naša molzna kontrola stoji in pade z di-**

zapiski članov pravilno izvršeni. Svoje ugotovitve vpiše v to določeni prostor kontrolnega lista. Kontrola je vedno nenapovedana, šestkrat letno, v vsakem dvomesečju po enkrat.

Vrhovno nadzorstvo vršijo zvezni molzni nadziralci, ki so edini nastavljeni v celotnem sistemu naše molzne kontrole.

Dvodnevni tečaj za molzne nadziralce v Beltincih.

scipliniranostjo članstva in vseh funkcijonarjev. Z železno metlo moramo odstraniti mehkužnost in mlačnost, ki nam je, žal, ponekod še preveč v krvi. Vse, kar nam je zapustila prejšnja generacija „dobrih ljudi“, naj izgine. Današnji čas zahteva trdno voljo in železno disciplino.

Člani naših selekcijskih edinic prejmejo ob koncu vsakega leta molznokontrolni list, ki ima razdelke za tri krave. Sprednja stran je določena za zapiske člana, zadnja stran za nadzorne organe. Za vsako polovico meseca zmerijo člani enkrat zjutraj, opoldne in zvečer množino mleka svojih krav in to vpišejo v list. To se vrši vsakega 8. in vsakega 23. v mesecu, torej 24 krat v letu. To je vse, kar se od člana zahteva.

Pri vsakem društvu so določeni molzni nadziralci. To so mlajši, delavni člani. Društva imajo po enega ali več nadziralcev, kar je odvisno od števila rodovniških krav in razsežnosti društvenega območja. Okoliš vsakega nadziralca je razdeljen na kontrolne skupine, ki obsega vsaka 1, 2 ali 3 sosedne člane; število krav znaša od 1—10. Vse krave ene kontrolne skupine se nadzorujejo isti dan. Molzni nadziralci so navzoči pri vseh treh molžah enega dneva, da tako ugotovi, če so

Vsaka selekcijska zveza ima 1 do 2 taka zvezna nadziralca. Po odredbah zveznega tajnika se pojavlja nenapovedano zdaj tu zdaj tam in se prepriča, ako člani pravilno merijo in zapisujejo. Predvsem se pa prepriča, če vršijo društveni nadziralci svojo dolžnost.

Ob koncu leta poberejo pole. Istočasno razdelijo nove pole za prihodnje leto. Molzni nadziralci in rodovnikar selekcijskega društva preračunajo merjeno mleko za polumesečja in za vse leto. Napravijo tudi zapisnik članov, ki so redno izvršili svojo dolžnost in onih, ki so bilj zanikni. Slednji prejmejo najprej primeren opomin,

Zveza selekcijskih društev Beltinci.
Skupina telic po molznih materah.

Kakor se da, tako se vrne.

v ponovnem slučaju pa jih izključio iz društva. Vse pole, pravilne in nepravilne, predložijo selekcijski zvezi, ki jih prekontrolira in preračuna. Zvezni tajnik prizna samo one celoletne zaključke, ki so popolnoma nesumljivi in so bili šestkrat pregledani po društvenem nadziralatelju.

Vse rezultate obdela zvezni tajnik statistično; ugotavlja **triletne povprečne molznosti** za zadnja tri leta, na podlagi katere se izbriše gotov procent najslabših dajalk. Pole vrne Zveza po vpisu končno priznanih celoletnih količin mleka za vsako kravo zopet društvom, ki jih shranijo, molznost zabeležijo v rodovni knjigi, slabe dojnice pa izbrišejo.

Na podlagi izvršene kontrole priznava kr. banska uprava in sreski kmetijski odbor društvenim nadziralateljem primerne letne nagrade.

Tako mi delamo. Uspehi so dobri, kjer so voditelji energični, manj povoljni, kjer je vodstvo v rokah „dobrih ljudi“. V celoti pa korakamo naprej!

Gnojišča in ljubljansko gledališče.

Nek ljubljanski dnevnik je objavil članek, ki zahteva, da naj banovina znesek Din 280.000, ki se nahaja v proračunu za prispevke k napravi gnojišč, v bodoče raje nakloni ljubljanskemu gledališču, češ da gnojišča za napredek Slovencev vendar niso važnejša, kakor ljubljansko gledališče (!). Kakor slišimo, so se proti takim predlogom oglasile z energičnimi protesti naše kmetijske strokovne organizacije, selekcijske zveze, mnogi sreski kmetijski odbori itd. — K temu pripominjamo, da banovina iz te postavke vsako leto prispeva povprečno le enemu izmed tristo kmetovalcev. Torej bo trajalo še 300 let, da bodo imele vse kmetije urejena gnojišča. Vsa ta leta pa nam gredo stotilijonske vrednosti gnojilnih snovi v izgubo! Pa še to malo, kar napredujemo, naj bi bilo preveč?

B. Wanko

Mlekarsko zborovanje v Bohinju.

Zaščitnika živine Sv. Antona 17. t. m. so proslavili Bohinjci na posebno slovesen način. Zveza mlekarskih zadrug je skicala javno zborovanje v Prosvetnem domu v Bohinjski Bistrici, ki so ga kme-

tovalci napolnili. Bilo je okoli 300 ljudi. Na zborovanje sta prišla iz Ljubljane tudi gg. ing. Zidanšek, načelnik kmetijskega oddelka in ing. Božič, direktor šumske direkcije.

Po pozdravu g. Mavriča, župana, je bil izvoljen za predsednika shoda g. Rozman Jakob, načelnik Mlekarske centrale v Bohinjski Bistrici, ki je vodil 4urno zborovanje. Načelnik g. ing. Zidanšek je pozdravil zborovalce v banovem imenu, g. Pavlica Franjo, mlekarski strokovnjak kr. banske uprave pa je podal referat o mlekarskem združništvu. Sledili so nadalje govori župana in načelnika sreskega kmetijskega odbora g. Ažmana iz Lesc. g. Novaka iz Nakla, kot načelnika Gorenjskih mlekaren in okrajne zadruge v Kranju, g. Rozmana iz Bitnja, g. ing. Vovka iz Bleda, šumskega direktorja g. Božiča in g. Rožeta od Zveze slovenskih zadrug.

Na zborovanju je bila podana prav krepka resolucija, ki bo poslana oblasti, poslancem Dravske banovine in pristojnim ministrstvom.

Po zborovanju je predaval g. Pavlica o Danski. Predavanje so spremljale lepe skioptične slike.

Nekdaj tako živahni Bohinj, ki je pravzaprav v zadnjem času dremal, se zopet oživlja.

Resolucija sklenjena in sprejeta na zborovanju mlekarskega združništva v Boh. Bistrici, dne 17. januarja 1934.

1.

Mlekarsko združništvo se izpopolnjuje tako, da nudi prebivalstvu naših mest odgovarjajoče dobro kontrolirano mleko. S tem hoče koristiti sebi zaradi tega, da se poveča konsum mleka. S takim postopanjem koristi naše mlekarsko združništvo narodnemu zdravju in gospodarstvu konzumenta, kateri dobiva po nizki ceni dobro življenjsko hranivo.

Največja konkurenca mlekarskemu združništvu so takozvani prekupci, ki plačujejo na deželi, kjer ni mlekarskih organizacij, najnižje cene za mleko. Skoro vsakokratna kontrola takega mleka v mestu je pokazala zelo porazno sliko. Tako postopanje gotovo ne koristi našemu kmetijstvu, še manj pa meščanu, ki dobiva sumljivo belo tekočino pod imenom mleko.

Dobro vemo, da mlekarsstvo ne spada pod obrt, zato se izdajajo pri sreskih načelstvih obrtna dovoljenja skoro vsakomur, ki je za to zaprosil. Ker

pa je mleko življenjsko in to najdelikatnejše hrano, ki spada pod zakon o kontroli živil, zahtevamo, da se vrši nad privoženim mlekom v mesta in industrijske kraje najstrožja higijenska kontrola. Pri sreskih načelstvih naj se zasliši pred izdajo obrtnega (lista) dovoljenja sanitetnega referenta, ki mora izvršiti ogled prostorov v zmislu predpisov gori imenovanega zakona.

2.

Zahtevamo, da se čimpreje postavi živinorejsko-mlekarska šola, ki bo odgovarjala potrebi naših krajev, posebno pa z ozirom na planšarsko gospodarstvo.

Podlaga vsemu mlekarstvu je živinoreja, zato moramo vzgajati v prvi vrsti kmetske mladeniče tako, da se bodo usposobili za pravilno odgajanje živine, poleg tega pa dobili tudi potrebnega znanja v mlekarstvu in združništvu.

V kolikor bi se potrebovalo kmetskih sinov za odgojo kot mlekarje, naj se le po potrebi izbirajo iz enoletne živinorejske šole tako, da ostanejo na tej šoli dalje še po eno leto v specialni teoriji iz mlekarstva, poleg tega pa se vadijo na mlekarni, ki bi jo imela šola ali pa kaka združna organizacija.

Samo mlekarska šola daje priliko edino povečati število brezposelnih mlekarjev, ki jih je že sedaj dovolj brez službe.

Šola naj se postavi v kraju, katerega okolica je dovolj obsežna in živinorejsko-planšarska, da se lahko dobi primerno posestvo, zlasti pa tam, kjer je razvito mlekarstvo združništvo.

3.

Mesto Ljubljana pobira na liter uvoženega mleka po 10 par užitnine.

Mleko je hrana ne samo naših najmanjših in bednih, temveč tudi zdravilo bolnikov. Zato bi morali že z ozirom na narodno zdravje skrbeti, da se poraba mleka v mestih poveča. Zadnje čase pa se opaža ravno nasprotno, da je konzum mleka v Ljubljani nazadoval.

Poznamo mesta v kulturnem svetu, ki tudi pobirajo užitnino na mleko, toda ne v prid mestne blagajne, temveč posebnega fonda, s katerim se podpira in tako izboljšuje mlekarstvo (vzgleđ Dunaj, Bratislava itd.).

Zaradi tega zahtevamo, da se užitnina mleka zniža za polovico, lahko pa tudi ostane, toda ustanovi naj se sklad, s katerim bo razpolagalo mlekarstvo.

V Beogradu se pobira na kg uvoženega našega trdega sira (emental) po 5 Din užitnine. Mestna uprava si tolmači naš sir kakor tuje švicarsko blago.

Cena siru je od leta 1928. do sedaj nazadovala za 40%. Z ozirom na to, se naj užitnina na

naš sir v Beogradu zniža in naj se domače blago razlikuje od tujega.

4.

Več naših mlekarskih zadrug je na podlagi razpisa kmetijskega ministrstva napravilo v zmislu pravilnika za podeljevanje podpor prošnje, ki se pa žal do sedaj in nekatere celo po dveh letih še niso rešile.

Zahtevamo, da se prošnje naših zadrug rešijo ugodno ali neugodno, da si bomo na jasnem ali se mlekarstvo združništvo v poljedelskem ministrstvu upošteva tako kakor zasluži.

5.

Zahtevamo, da se agrarne operacije reorganizirajo tako, da bo tehnično in strokovno kmetijsko stran vodil kmetijski oddelek kr. banske uprave, kateremu naj se prideli potrebno število pravnih oseb. Preureditev agrarnih operacij je potrebna posebno zaradi pospeševanja našega planšarstva.

Zahtevamo, da zaseže agrarna reforma vsa posestva verskega zaklada, ki so obremenjena s servitutnimi pašniškimi pravicami, da tako dobi prebivalstvo v svojo last potrebno površino pašnika.

Poleg tega naj se podeli posameznim občinam tudi potrebna površina gozda po istem načinu, kakor se je to izvršilo na veleposestvih, ki spadajo pod agrarno reformo.

Razno.

Banovinski prispevek za selekcijske zveze v skupnem iznosu Din 50.000 je odobril g. ban **dr. Marušič**. Na posamezne zveze odpadejo naslednji zneski: **Ormož** (cikasta pasma) 6.000 Din, **Sv. Jurij ob J. ž.** (sivopšenična pasma) 12.000 Din, **Beltinci** (svetlolisasta pasma) 16.000 Din, **Ljubljana** (dolenjska sivorjava pasma) 11.000 Din ter **Maribor** (slovenska bela pasma) 5.000 Din. Ti prispevki služijo samo za strokovne stroške, predvsem za plačo zveznih molznih nadziralcev, nadalje za poslovanje zveznih selekcijskih odborov, ki odbirajo bike in kontrolirajo delovanje društvenih selekcijskih odborov ob sprejemanju krav in popisovanju mlade živine. Za stroške notranjega in pisarniškega poslovanja prejemajo „Zveze“ prispevke od sreskih kmetijskih odborov v višini 10—15 Din za vsako rodovniško kravo na področju sresa.

Seja Selekcije zveze v Št. Jurju je bila 16. januarja. Obravnavala je tekoče posle. Častno so se spomnili odborniki prerano umrlega zveznega molznega nadziralca **Merslavica**, kateremu so zaklicali trikratni „Slava“. — Mesto nadziralca bo zopet razpisano v „Kmetovalcu“.

Gozdarstvo.**Skušajte ohraniti gozde v dobrem stanju.**

Ing. A. Šivic.

Nedavno je izdala banska uprava Vardarske banovine v svojem službenem glasilu poziv prebivalstvu, naj ne pustoši gozde. Ker bo ta poziv zanimal tudi naše gozdne gospodarje, smo posneli nekatere misli in jih priobčujemo v sledečih vrsticah.

Poziv ugotavlja nepovoljno stanje gozdov in nepravilen način gospodarjenja z gozdi, tako da se more trditviti o pustošenju in to celo v območju potokov - hudournikov, za katerih ureditev se troši mnogo denarja.

Neizmerna je važnost gozdov. Prebivalstvu dajejo drva za gorivo in gradbeni les, živini pašo. Poleg teh direktnih koristi ublažujejo gozdi vremenske neprilike, regulirajo odtekanje padavin, varujejo naselja, nasade, pota, železniške proge in druge naprave zagradoženja, preprečajo škodljivi vpliv viharjev, krasijo pokrajine in pospešujejo razvoj tujskega prometa in turisticke; krepijo in varujejo zdravje, varujejo vojake v vojni in dobro služijo obrambi domovine.

Prirastek bi bil v gozdh dosti velik za vse potrebe prebivalstva, ako bi se gozdi izkoriščali tako, kakor je treba. Dandanes pa je veliko gozdov opešanih zaradi nerazsodnega in pretiranega izkoriščanja in njihov prirastek zdaleka ne zadošča potrebam. Z nerazumnim ravnanjem z gozdi nadaljevatviti bi pomenilo toliko, kot spraviti jih v popolno propast.

Občeupravna oblastva se trudijo, da bi napravila red in usmerila pravilno izkoriščanje gozdov; prizadevajo si, da se poseke in goljave z umetnim zasajevanjem gozdnih sadik zopet pogozdijo, s čimer bi se zagotovili trajni dohodki v gozdh. Njih napor pa mnogokrat ne prinaša zaželjenega uspeha. Udomačeno naziranje, da sme posestnik z gozdom svobodno razpolagati, ga povsem izsekati in izrabiti do skrajnosti, je izvor današnjemu neugodnemu stanju gozdnega premoženja.

Zakonitega predpisanega načina gospodarjenja z gozdi marsikateri gozdni posestnik ne upošteva, ker se ne zaveda,

da je gozd kapital, od katerega sme jemati samo vsakoletne obresti, ki predstavljajo v gozdu prirastek lesa. Ako sekamo in porablamo več, kakor je povprečen prirastek, bo dohodkov iz gozda kmalu konec, tako, kakor vsakega kapitala, ako jemljemo od njega kaj več, kakor obresti. Vsakoletni prirastek lesa pa gre vendar le do gotove meje, tudi tedaj, če gozd pazljivo negujemo. Nikakor nimajo prav tisti, ki pravijo: Dokler bomo živeli, bo še kaj v gozdu. Ne brigajo se torej za bodočnost.

Ker so ves dozoreli les posekali, morajo posegati posestniki sedaj v nedorastle, še mlade gozdove, tako, da jim bodo gozdi postali kmalu skoro prazni; v njih bodo pustili samo nekaj ničvrednih podkapnikov, iz katerih ne bo zrastle nikdar več kaj prida. V kraških pokrajinah se v tako izčrpanih gozdh kaj rado pokaže golo kamenje.

Imenovana banska uprava želj ustaviti nadaljnje pustošenje in privedi gozde v stanje, da bodo mogli dajati normalni prirastek. V ta namen je pozvala vse svoje službene organe, v prvi vrsti šumarje, pa tudi poljedelske, prosvetne, sanitetne in tehniške uslužbenke, ki prihajajo v službi velikokrat v stike z ljudstvom, da ga po svojih močeh napeljujejo do čuvanja in boljšanja gozdov. Pozvala je tudi vzgledne gospodarje, da delujejo v svoji okolici v tem pogledu. Izrazila je željo, da se sestavijo posebni podeželski odbori za propagando čuvanja in pospeševanja gozdov iz takih oseb, ki niso zainteresirane na trgovini z lesom in izkoriščanju gozdov. Ti odbori naj bi bili tudi v pomoč šumarskim referentom in svetovalci občinam. Poverja se jim dalje naloga, da prijavljajo v konkretnih primerih občeupravnim oblastvom opaženo nedopustno in škodljivo ravnanje z gozdom. S takim sodelovanjem oseb, izbranih iz naroda samega, upa imenovana banska uprava doseči nekaj uspehov za zboljšanje stanja gozdov. Tam pa, koder bi nasveti in navodila ne zalegli, bi se poklicana oblastva poslužila ostrejših sredstev, ki jih predvidevajo zakoni, da se doseže to, kar je potrebno v korist splošnosti in posameznika.

Pri nas v Dravski banovini se velika večina gozdnih posestnikov pač zaveda velike važnosti gozda; saj niso navezani samo na pridobivanje gradbenega lesa in

drv za kurjavo, ki jih rabijo za dom, temveč tudi na dohodek od prodanega lesa, ki ga od njih kupijo in konsumirajo domači obrtniki, industrijci, trgovci in izvoznicarji. Ta dohodek je za našega posestnika velikega pomena; saj naš hribovec ne more shajati samo s pridelki, ki jih s trudom pridobi z večinoma majhne površine malorodnih njiv in travnikov. Pa tudi mnogo delavcev ima pri nas stalen zaslužek pri izdelovanju lesnih izdelkov.

Na žalost pa vsakoletni službeni obhodi gozdov kažejo, da je tudi pri nas marsikateri gozd tako močno izčrpan, da desetletja ne bo dal nobenega pravega dohodka in bo posestnikom takih gozdov od leta do leta težje plačevati bremena, ki jih težijo. Kako pa se bodo mogli preživljati nasledniki posestnika, ki je izrabil svoje gozde do skrajnosti? Naj bi uvaževali te svarilne besede tisti, ki se jih tičejo.

Zadružništvo.

Kmetje, čuvajte svoje zadruge!

Dr. Srečko Goljar.

1. Dobré strani zaščitnih odredb.

Uredbe o zaščiti kmeta so prinesle v glavnem dvoje dobrih stvari: odložitve plačil pa njih razdelbo na obroke in znižanje obrestne mere.

S prvo ugodnostjo so preprečene številne obetajoče se dražbe posestev. Te dražbe bi pokazale kvarne posledice v raznih pravicah: izkupički bi bili majhni, dolgovi ne bi bili pokriti in zemlja bi prešla v roke nekmetujočih ljudi. Saj edino oni še lahko kupujejo. Kdor bi moral zapustiti domačijo, bi postal nov član gruč tistih, ki so sebi v nadlego in javnemu gospodarstvu v breme. Škoda za splošnost bi tedaj bila večja, kakor bo škoda za gospodarsko močnejše upnike. Ti bodo le čakali na povračilo zaupanega denarja. Med tem pa bodo delali naprej v podobnih okolščinah kakor dolžniki.

Znižanje obresti je stvarna korist za dolžnika. Zmanjšuje mu dajatve. V tem vidimo poskus, da bi se obresti za denar prikrojile obrestim, ki jih dajeta zemlja in delo na njej. Olajšanje je izdatno; razmerje, ki bi ustrezalo resnični vrednosti teh in onih, pa ni doseženo.

2. Ali je v odložitvi tudi rešitev?

Če hočemo dobiti odgovor na to vprašanje, si moramo postaviti še nekaj drugih vprašanj. Prvo je, ali je rešitev dana, če bo splošno gospodarsko stanje, kakršno je danes, trajalo še naprej. Drugo je, ali je rešitev dana, če se to stanje poslabša. Na eno ali drugo moremo odvrniti: rešitev ni podana. Razlogi za tak odgovor so povsem enostavni: Že pri stanju, kakor je, ne zaslužimo za delo toliko, kolikor rabimo za življenje; tudi ne ostane ničesar za stvarjanje vsaj malih prihrankov. To pomeni, da se manjša glavnica. Čim bolj pa se ta manjša, tem bolj padajo tudi dohodki od nje. Ako se tedaj splošno stanje ne izboljša, se bo nujno poslabšalo. Spodneslo bo v kratki dobi dobre strani zaščite, nastala bo potreba po novih spremembah. S tem je povedano to, da temelj zaščite ni zavarovan. Temelj namreč mora biti zagotovitev takega zaslužka (obresti), da so kriti stroški življenja in možni prihranki brez načetja glavnice. Pri takem položaju dolžnik lahko plačuje dolg, a kdor ni dolžen, mora ustvarjati novo glavnico in jo izročati v uporabo drugim.

3. Pota samopomoči.

Časi, slični današnjim, so že bili. Človeštvo jih je prebolelo. Obča prizadetost je danes večja le zaradi večjega števila trpečih ljudi. Iz dni, ko so tegobe vladale nad ljudstvi, pa že imamo ustanove, ki so zrastle zgolj iz narodove samopomoči. To so raznovrstne zadruge. Ta naša obrambna sredstva so po sili prilik obstala pred enakimi težavami kakor stoje pred njimi posamezniki. Ti posamezniki so hkrati članj zadrug, pravi nositelji njihovih obvez in pravic. Zato je član v bistvu povezan sosed s sosedom, kmet s kmetom, so povezani vsi med seboj. Zadruge so posredovale izmenjavo blaga, dela in denarja. Bile pa niso le neki računski činitelji; segale so globlje, v samo jedro človeških odnošajev. Bile so stebel pravega tovarništva. A obraz sedanjosti kaže drugo lice. Kakor da vzajemnosti ni več in kakor da zadruge propadajo zaradi tega. Danes zgleda že tako, da bodo zadruge ostale nedelavne za dolgo vrsto let. Ne bodo zbirale prihrankov in jih oddajale dalje; spravljale bodo le povračila v namen, da jih dokončno izroče hranilcem brez nade na ponovno zaupanje. Vir, ka-

mor se je stekalo delo kmetovih rok in odkoder se je to spet razdeljevalo, bo miroval. Kakšen drug vir ne bo deloval; če pa bo, ali ne bo neokreten in ali ne bo izrabljaj opešanosti kmetovih lastnih ustanov?

4. Ohranite zadruge!

Če nastanek zadruga seže v dobo, ko je bila potreba po njih tako občutna, da so bile ustvarjene kljub hudim in navidezno nepremagljivim oviram — mora ravno današnji čas spet dokazati nujnost njihovega obstoja. Pa ne samo obstoja. Še bolj se mora izkazati njihova življenjska sposobnost. Zakaj to, kar v zaščitah ni pisano, pove, da si naj gospodarstvo opomore z zdravimi narodnimi silami. Izraz teh zdravih sil pa so ravno zadruga, rojene iz zavesti lastne moči in iz poznanja dejstva, da od drugod pomoči ne bo. Poziv, da si pomagaj sam, je trd. Trd zlasti za narod, ki od vekomaj daje, v največjih stiskah pa ostaja sam.

Pravilo samopomoči, ki je poklicalo združništvo v življenje, bo spet moralo objeti vse njegove pripadnike. Če bi hoteli združništvo pustiti, bi postavili sami sebe v položaj, obupnejši od sedanjega. Uničili bi si glavno zaslombo. Končno bi spoznali, da je treba tako zaslombo zgraditi, četudi s težkimi žrtvami. Ali ni enostavneje vzdržati to, kar je? Če ne bi ohranili zaslombe, bi povrh vsega še uničili ves trud plemenitih prednikov, ki so delali v dobro svojim naslednikom. Opravljati pa bi morali zopet delo, ki so ga oni že izvršili.

Zadruga, pa naj bodo kakršnekoli vrste, je treba ohraniti. Vsaka zadruga predstavlja zgoščeno pridnost njenih članov, vsaka tudi oporo v težkih časih.

5. Kako ohraniti zadruga.

Če hočemo, da ohranimo zadruga, ne smemo pustiti, da bi hirale! A hirale bodo, ako bodo člani izpolnjevali le in samo to, kar po zakonih **morajo**. Mož mora storiti, kar **zmore**, ne, kar mora. Sosedu, ki se je z znojem svojega obraza trudil in ti zapopal prihranke, boš vračal po meri sosedskega tovarišstva, ne po meri najmanjšega zakonitega, prisilnega deleža. Marsikateri posameznik lahko plačuje ali prispeva več in vsi taki naj pokažejo svoje zadrugarstvo. Kdor še ni zadrugar, naj postane. Pristopi naj s svojim imetjem ali delom,

pomaga naj oživiti tok gospodarskega življenja najprej doma. Oživljenje manjših enot bo sprožilo oživljenje pri večjih in prineslo konec težkega položaja. Zaupanje se bo vračalo, temelji samopomoči bodo spet zavarovani. Združništvo ne bo mrtva priča nekdanje samoobrambe, temveč ustvaritelj novega napredka, ojačena ograda kmetove svobode.

Stari delavci, delajte naprej; mladi k njim v šolo, da vstane vzajemnost. V vzajemnem delu nas samih je rešitev. Ne v odlaganjih, ne v popuščanju, temveč v vestnem izpolnjevanju dolžnosti človeka do človeka.

Gospodinjstvo.

Soljenje mesa.

Knez-Goričanova Terezija — Sv. Jurij.

Da se ohrani svinjsko meso dalje časa okusno in dobro, je treba, da se osoli in prekadi. Za osoljenje mesa se vzamejo gnjati, plečeta, rebra, ribice in ostalo meso, ki se ni porabilo za izdelovanje klobas.*

Priporočljiv je ta-le način soljenja:

Ko je meso zaklane živali dobro ohlajeno in razkosano, se nadrgne kos za kosom s soljo. Na 50 kg mesa vzameš 3 kg soli, 3 dkg solitra, 20 dkg sladkorja, 2 žlici popra, 2 žlici brinjevih jagod, nekaj česna, malo kumne in korijandra. Vse to stolčeš ter pomešaš s soljo, solitrom in sladkorjem. Od te mešanice vsameš $\frac{2}{3}$ in vsak kos dobro z njo nadrgneš. Meso položiš na desko in drgneš s soljo toliko časa, da postane vlažno. Posebno temeljito moraš drgniti velike kose, kakor gnjati in plečeta pri kosti. Najbolje je, ako z nožem napraviš pri kosti odprtino, v katero nasuješ soli. Dno primerno velike kadi potrosiš s soljo in vlagraš kose mesa prav na tesno.

Tako nasoljeno meso pustiš nekaj dni ležati, da se vsoli in nato priliješ slano vodo ali slanico, katero pripraviš na sledeči način:

Ostali tretjini solne mešanice dodaš par lorberjevih lističev in kuhaš 1 uro. Za $\frac{1}{2}$ kg soli vzameš tri litre vode. S popolnoma ohlajeno slanico preliješ meso. Slanica mora pokriti meso čez in čez. Meso mora biti obteženo. Po mesu pogrneš čist prticek, nato ga pokriješ in ob-

težiš s kamenjem. Razsoljevanje mesa naj se vrši v mrzlem zračnem prostoru, nikdar pa ne v prostoru, kjer je toplo, ker bi se začelo meso hitro razkrajati.

Čez kakih 10 dni meso preložiš. Nato ga zopet obtežiš in preliješ s slanico. Manjši kosi so razsoljeni v 8—10 dneh, večji v treh tednih in prav veliki kosi v 4—6 tednih. Gospodinja, ki ima meso v slanici, mora skrbno paziti, zlasti če je vreme toplejše, da se ji meso ne začne kvariti. Če bi se začela slanica gostiti ali bi celo dobila neprijeten duh, se mora takoj odstraniti, nato se mora skuhati sveža, dobro osoljena, s katero se potem meso polije.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 6. Kako bi se dala z uspehom pridelovati kumna? (V. D. v S.)

Odgovor: Holandska kumna se dobi pri trvdki Sever & Komp. v Ljubljani po 15—20 Din kg. Najbolje jo sejemo s sejalnim strojem v vrste 35 cm narazen. Na široko sejana, se težko okopava. Sejemo jo spomladi, začetkom aprila, med pšenico ali oves. Po žetvi strnišče prebranjamo, in ko se kumna zvrsti, jo na jesen dobro pognojimo z umetnimi gnojili in oplevemo ali okopljemo. Do zime naredi močne korenine in spomladi začne močno odganjati in kmalu cvesti. Junija je zrela. Jaz sem jo sejal v letu 1924—26 na veliko ter mi je bila slabša ter mi je dala le 500 kg. Potrebuje rahlo, lahko peščeno, vlažno zemljo brez plevela. Sejte jo le za poskušnjo na 1 ar, za kar zadostuje 5 dkg semena. Cena na veliko je sedaj 12 Din za kg.

F. M.

Vprašanje 7. Sem lastnik gozdne parcele, moj sosed pa vinograda. Brez stavbnega ogleda in povabila mejašev je postavil sosed v vinogradu tik mojega gozda vinski hram. Prosim pojasnila glede pravil o oddaljenosti stavbe in o tem, ali ima sosed pravico spuščati vodo na moj svet in če sme streha moleti nanj? (S. U. v Z.)

Odgovor: Postopanje sosedu v tem slučaju ni pravilno. Ker je hram betoniral, bi moral prositi za stavbno dovoljenje pri občini, v čigar okolišju je dotični svet. Kot mejaš bi morali biti Vi povabljeni. Ker se to ni zgodilo, sprožite pri občini, da pozove sosedu, naj zaprosi za dovoljenje in pri stavbnem postopanju boste imeli priliko ugovarjati. Če bi sosed ne hotel prositi za dovoljenje, ima stavbna oblast pravico odrediti, da se stavba poruši. — O oddaljenosti stavb od sosedovih zemljišč ni točnih določb. Vaš sosed si pa

lasti tudi dvojne služnostnih pravic: ena obstoji v tem, da moli del njegove strehe na Vaš svet; druga v tem, da se kapnica odteka na Vaše. Po dveletnem trajanju sosed nobene teh pravic ni mogel priposestvovati in ga zato lahko s tožbo prisilite, da mora odstraniti del strehe in da ne sme spuščati vode. — Ako mislite, da bi se poravnala tako, da bi Vam sosed dovolil neko pot, ki je doslej niste imeli, pa seveda dobro pazite na svoje koristi. Ker je računati, da bo stavba dolgo stala, zahtevajte pot zase in naslednike vsaj za enak čas. Pot pa le vknjižite. Do vknjižbe bo seveda le tedaj moglo priti, če se res s sosedom sporazumeta.

Dr. G.

Vprašanje 8. Sosed ima za 7 oralov več zemlje, pa plačuje manj davka, dasiravno ima večje pridelke. Kako to? (A. Z. v U.)

Odgovor: Višina zemljiškega davka zavisi ne samo od površine zemljišča, temveč tudi od vrste obdelovanja (kulture) in od kakovosti zemljišča (bonitete). Po obdelovanju razločujemo 7 vrst zemljišč, in sicer: njive, vrtove, vinograde, travnike, pašnike, gozde in trsičja (močvirja). Vsaka teh vrst se zopet deli največ na 8 razredov. Za vsak posamezen razred od vsake vrste zemljišča je vnaprej določen čisti katastrski donos za površinsko enoto. Vsaka zemljiška parcela se po svojem obdelovanju uvrsti v primerni razred in se po tem razredu izračunaj čisto katastrski dohodek za posamezno parcelo, pri čemur nikakor ne pridejo v poštev večji ali manjši letni pridelki. Od čistega katastrskega dohodka pa znaša zemljiški davek 10 odstotkov (za leto 1933.). Čisti katastrski dohodek je bil l. 1929. ob času uveljavljenja sedaj veljavnega zakona v naši Dravski banovini že izračunjen za vsako parcelo. Ta čisti katastrski donos se je prilagodil sedanjim gospodarskim razmeram na ta način, da se je izpremenila krona v dinarsko vrednost, ki se je v posameznih cenitvenih srezih pomnožila z različnimi — komisionalno določenimi — količniki (v Vašem primeru s 30). Iz navedenega sledi, da je povsem mogoče in razumljivo, da ima kdo več oralov zemlje, pa plačuje manj davka nego drugi.

S. Š.

Vprašanje 9. Ker se mi hlevski gnoj v gnojni jami le prerad ugrije in splesni, ga že leto dni puščam v hlevu in nato v presledkih zvozim na polje, kjer ga takoj podorjem. Po tem ravnanju mi tudi vse boljše raste kakor prej. Zakaj tako nasprotje? (O. U. v S.)

Odgovor: Gnoj se Vam ugrije in splesni predvsem zato, ker najbrž ne znate z njim pravilno ravnati. Že z gospodarskega, odnosno zdravstvenega ozira pri živini je potrebno ves gnoj sproti (dva ali trikrat dnevno) pobrati in zvoziti v gnoj-

nično jamo, kjer ga je vselej dobro stlačiti, od časa do časa pa tudi politi z gnojnico. Na ta način se gnoj dobro vleži, zaradi česar je rastlina takoj kot hrana pristopen, med tem ko svež gnoj (naravnost iz hleva), ker še ni po raznih bakterijah in kemičnih procesih razkrojen, zlasti hitro se razvijajočim rastlinam ne more nuditi sproti dovolj potrebne hrane. Najpogostejša napaka pa je ta, da oni, ki vozi gnoj iz hleva, stega razmeče vsakokrat kar črez in črez po celem kupu. Na ta način vsakokrat vso tanko plast gnoja ožge sonce in presuši veter. Ker imate na ta način namesto dobrega gnoja le malovredno steljo, ki se nato naravnost mora segreti in splesniti, je popolnoma razumljivo, da tak gnoj — zlasti v suhih letih, kakor so eno za drugim sledila zadnja leta — potem več škoduje kakor koristi. Gnoj torej zmečite vsakokrat kar največ mogoče skupaj, ga dobro stlačite in večkrat polijte z gnojnico, pa se bo tudi sredi vročega poletja najlepše ugodil in na polju bo po njem raslo, da boste uživali že samo s pogledom.

T.

Vprašanje 10. Ali je kakšno sredstvo za zatiranje šiškarice (listne trsne uši), ki se pojavlja vsako leto v matičnjakih? (L. Fr. v P.)

Odgovor: Uš šiškarica (listna trsna uš) najraje in močno nastopa na ameriških trtah v vročih in suhih poletjih. Pravega sredstva proti šiškarici ni. Na Sedmograškem (Rumunija) so jo poskušali zatirati na ta način, da so trte čez zimo visoko ogrinjali, da bi jajca splesnila in zgnila; uspeh pa ni bil posem povoljen. Znani nemški vinarski veščak dr. K. Müller priporoča, da po uši šiškarici napadene ameriške trte čez zimo na starem dvoletnem lesu temeljito poškopimo ali še bolj pomazemo s 4% raztopino lizola; zimska jajčeca šiškarice se baje na ta način uničijo.

F. V.

Vprašanje 11. Imam kravo, ki je lansko leto, 2 meseca po otelitvi, na en sasek čisto ohromela. Krava bo kmalu teletila, sasek je pa mehak. **Kako naj ozdravim sasek pri kravi; ali naj ga prevrtam, ali naj si nabavim mlečno cevko?** (J. K. v Č.)

Odgovor: Po opisu je sasek na mestu otekleline gotovo zožen. To zoženje povzroči odebljenje sluznice in zveznega tkiva pod sluznico. Če ne zavzema to odebljenje prevelikega obsega, bi ga bilo mogoče uspešno operirati. Zglasite se pri bližnjem živinozdravniku, ki bo to operacijo izvršil s posebnim, za to napravljenim instrumentom. Če bi se zoženja po operativni poti ne dalo odstraniti, ne preostaja drugega, kot da se poslužite mlečne cevke, ki jo ima Kmetijska družba v Zaglji. Pri uporabi te cevke je treba paziti na vzorno čistočo in jo je vsakokrat pred vlaganjem izkuhati; drugače preti nevarnost vnetja ter uničenje vse četrti vimena.

Dr. V.

Vprašanje 12. Naša krava zadržuje mleko. Prej nego začnemo molsti, ima polno vime mleka. Naenkrat ga pa potegnè nazaj in mleka noče prepustiti. Tele je bilo zelo lepo (6 tednov — 92 kg težko), iz tega sodim, da ima mleka dovolj. **Kako naj ravnam s kravo, da bo dajala mleko?** (M. S. iz S.)

Odgovor: Mnenje, da gre za samovoljno pridržavanje mleka ali za hoteno prekinitev mlečne ga izločevanja, je opuščeno. Če ni opaziti na vimenu ali seskih nikakih ran ali vnetja, je vzrok usihanju mleka navadno prehlad, surovo ravnanje, prečesta groba molža, kakršnakoli bolečina, duševni vplivi, kakor bojazen, strah, žalost, predstave, razdraženost ter prenaporno delo. Čim odpravimo domnevni vzrok, se množina mleka povrne. Pri tem je treba z živaljo prijazno postopati ter jo pravilno in obzirno molsti. Včasih pomaga, če postavimo tele v njeno bližino ali če vpihavamo čestokrat zrak v nožnico s pomočjo kake gumijeve cevke. Potrebno je dobro krmljenje (s krompirjem, repo, osoljenimi otrobi) med molžo. Včasih dovede do uspeha tudi pritisk s prsti na nosno steno (nosna brezna).

Dr. V.

Družbene zadeve in razno.

Družbene vesti.

Kazalo „Kmetovalca“ za l. 1933. je sestavljeno. Kdor hrani list in želi kazalo, naj to sporoči po dopisnici takoj Kmetijski družbi, da jih bo pustila natisniti potrebno število, na kar se bodo poslala interesentom.

Kmetijsko - gospodarska vprašanja in odgovori. Na vsa vprašanja odgovarja Družba pismeno svojim članom le, ako so podpisani s polnim imenom in če so pismu priložili 3 Din (v znamkah) za odgovor. Na vprašanja brez podpisov ne odgovarjamo. Važni odgovori na vprašanja, ki so za splošnost poučni, se objavijo v „Kmetovalcu“.

Vabila

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.
2. Slučajnosti.

V nedeljo, 11. februarja 1934:

Kovor pri Tržiču, ob 15. uri v Kovorju št. 38; Sora, ob pol 8. uri v Šoli; Stara fužina v Bohinju,

ob 13. uri v siračni v Stari Fužini; Sv. Gora, ob 14. uri pri načelniku Zajcu v Kostrevnici; Slovenska Bistrica, ob 9. uri v hotelu „Beograd“; Sv. Tomaž pri Ormožu, ob pol 8. uri v krajevni narodni šoli;

V nedeljo, 25. februarja 1934.:

Prekopa, p. Vransko, ob 15. uri v Gasilnem domu.

Razno.

Devetmesečni tečaj za vinarstvo, kletarstvo in sadjarstvo se bo vršil na Banovinski trsnici in drevesnici v Pekrah, pošta Limbuš pri Mariboru in na banovinski trsnici in drevesnici Kapeli, p. Slatina Radenci, v času od 1. marca do 30. novembra t. l. Na tečaje se sprejemajo dovolj razviti in zdravi mladeniči v starosti od 16. let naprej. Prednost za sprejem imajo sinovi kmetijskih in viničarskih staršev. Pouk na tečajih je teoretičen in praktičen. Gojenci dobe na zavodih prosto stanovanje, brezplačno oskrbo in mesečno podporo Din 30 (trideset dinarjev), ki jim služi za nakup potrebnih učil in drugih malenkosti. Prošnje morajo biti lastnoročno pisane in kolkovane z Din 5. Prošnja se mora priložiti: 1. krstni list, 2. zadnje šolsko izpričevalo, 3. zdravniško izpričevalo, 4. npravnstveno izpričevalo, 5. izjava staršev (ali varuha), da puste svojega sina (ali varovanca) svojevoljno na tečaj (kolek Din 2). — Posamezne pravilno opremljene prošnje je osebno izročiti upraviteljem zavodov ali odposlati na upraviteljstvo enega ali drugega zavoda najpozneje do 10. februarja t. l.

Dvodnevni tečaj za rodovnikarje in molzne nadziralce se je vršil 15. in 16. januarja na Kmetijski šoli v Št. Jurju, ki je poslala 18 in Zveza v Ormožu, ki je poslala 6 tečajnikov. Razveseljivo je, da so bila zastopana vsa društva Št. Jurske zveze. Iz ormoške zveze so žal manjkala društva Sv. Marjeta in Sv. Lenart, katerima bi bilo izvežbanje funkcionarjev najbolj potrebno. Na tečaju so predavali sledeči strokovnjaki: ing. Kropivšek, dr. Jerina, ing. Petkovšek in ing. Wenko. — Letošnjo zimo se vršita še dva taka tečaja. Prvi bo za Dolenjce 25. in 26. t. m. na Grmu, drugi pa za Gorenjce 20. in 21. februarja v Kofji Loki.

Ne hodite na lov brez lovske karte! Nadzirane lovcev se točno izvršuje. Kogar zasačijo na lovu brez lovske karte, ga ovadijo oblastvu, ki uvede proti njemu kazensko postopanje. Globa, ki jo je treba plačati, je zaradi taksnih kazni zelo visoka. Poleg dvakratne banovinske davščine je treba plačati normalno banovinsko davščino, petkratno državno kolkovno takso in visoko kolkovno pristojbino za kazenski postopek. Vse to zneso

štirikrat več, kot je treba plačati za nabavo lovske karte.

Ing. A. Š.

Znižanje kmetijskih dolgov v Argentini. Argentinska vlada je izdala uredbo, s katero se zmanjšajo kmetijski dolгови, napravljeni pred 30. junijem 1931., na polovico. Vse upnike pa se oškoduje s 6% obligacijami s 30 letnim plačilnim rokom.

Omejitev pridelovanja pšenice na Orgskem. Po prvih cenah se je letos posejalo za 5% manj pšenice kakor lansko leto. Namesto pšenice se bo spomladi sejalo več dobičkanosnejših industrijskih rastlin, zlasti za pridelovanje olja.

Pridobivanje krmkega sladkorja iz lesa v Nemčiji. V nemškem časopisju se je v zadnjem času obravnavalo izdelovanje krmkega sladkorja za živino iz lesa, predvsem v gozdih, bogatih krajih Bavarske, po Bergiusovem drevesno-hidro-litičnem načinu. Tehnične in gospodarske težkoče za industrijsko izdelavo sladkorja iz lesa so odstranjene. Na ta način pridobljeni suhi, surovi sladkor se lahko brez nadaljnega uporablja kot ceneno izborno ogljiko-vodanovo krmilo za domače živali. Vprašanje cene je tudi rešeno, tako da se bo lahko ta sladkor na trgih prodajal. Dalje nameravajo ob tej priliki izdelovati tudi lesne sladkorne kvasnice, ki bodo služile kakor pivovarske in špiritne kvasnice kot dragoceno beljakovinsko krmilo. S tem hoče Nemčija zvišati in izboljšati svojo živinorejo. Posebno važnost polagajo na ceneno pridelovanje beljakovinskih krmil v državi.

Plačilo davkov z rubežnijo zemljišč. Poljska vlada je pooblastila finančne kontrole, da lahko zarubijo tudi zemljišča, ako ni mogoče davkov izterjati. V takih primerih pa ne sme dolžna vsota presegati dve tretjine vrednosti sveta.

Avstrija izvažata krompir v Palestino. Avstrijski izvozni krogi se trudijo, da bi izvozili čim več tega odvišnega pridelka v jutrove dežele. Baje obstoji možnost v teh krajih za prodajo precejšnjih količin.

V Galiji, t. j. današnji Franciji je bila že 300 let pred Kristusom taka obilica konj, da je keltska armada s 150.000 pešci štela 60.000 jezdecov. Za časa Cezarja je obstojala rimska konjenica skoro izključno iz galskih jezdecov. V vojni pa, ki je odločila usodo Galije, je uspelo german-skim jezdecem, ki so jahali rimske konje, da so potokli svoje nekdanje zaveznike.

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnikova nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Če dolgo sekaš, mora pasti tudi najdebelejši hrast.

Drevesnica Kmetijske družbe v Ljubljani,

r. z. z. o. z.

Naročila za sadno drevje

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za spomladansko saditev sledeče vrste sadnega drevja:

1. **Visokodebelnate jabolane** I. vrste: srčika, čellini, Lord Suffolk, gdanski robač, virginski rožnik, prinčevo jabolko, pisani kardinal, Jakob Lebel, Damasonov kosmač, landsberška reneta, dolenska voščenska, kanadka, zlata parmena, Baumanova reneta, londonski peping, belfler, ananas reneta, Ontario, Jonathan, mošancgar, bobovec, Boikovo jabolko in carjevič Rudolf komad po Din 10—
2. **Visokodebelnate jabolane** II. vrste: pisani kardinal, Jakob Lebel, landsberška reneta, dolenska voščenska, kanadka, londonski peping, rum. belfler, bobovec in Boikovo jabolko komad po Din 5—
3. **Visokodebelnate žlahtne hruške** I. vrste: zgodnja Magdalenka, Klapovka, Viljamovka, kongresovka, Hardijevka in Avranška komad po Din 10—
4. **Visokodebelnate moštнице** I. vrste: koroška moštница in ozimka komad po Din 10—
5. **Visokodebelnate moštнице** II. vrste: koroška moštница in ozimka komad po Din 5—
6. **Visokodebelnate češplje** I. vrste: laška češplja, Jeferton, velika rumena, velika sladkorna komad po Din 10—
7. **Visokodebelnate češplje** II. vrste: laška češplja komad po Din 5—
8. **Visokodebelnate črešnje** I. vrste: zgodnja majeva, črna hrustavka, pozna rdeča hrustavka in Ramon oliva . . . komad po Din 10—
9. **Visokodebelnate črešnje** II. vrste: pozna rdeča hrustavka . . . komad po Din 5—
10. **Nizkodebelnate jabolane** I. vrste in grmički na dusenovcu ter paradiževcu: beličnik, šarlamovski, pisani kardinal, landsberška reneta, Baumanova reneta, boskopski kosmač, Jonathan, kanadka in Ontario komad po Din 12—
11. **Nizkodebelnate hruške cepljene na kutino** (grmički) I. vrste: zgodnja Magdalenka, Klapovka, amanliška, Viljamovka, Avranška, kongresovka, Hardijevka, Arenberška, pastorovka in Dielovka komad po Din 12—
12. **Marellice** I. vrste: klosterneuburška (najboljša) komad po Din 15—
13. **Breskve** I. vrste: zgod. Aleksander, kraljica vrtov, zmagovalka in mignon komad po Din 10—
14. **Visokodebelnate višnje** I. vrste: osthaimska in senčna amarela komad po Din 10—
15. **Pritlične višnje**, cepljene na rašeliki I. vrste: osthaimska in senčna amarela komad po Din 10—
16. **Visoki ribez** ali Ivanovo grozdičje komad po Din 8—
17. **Nizki ribez** ali Ivanovo grozdičje komad po Din 3—
18. **Visoke kosmulje** ali agras komad po Din 8—

Opozorilo vsem cenj. naročnikom pri letošnji oddaji drevja.

V interesu naročnikov je, da naročijo vse drevje **pravočasno, še meseca februarja**, ker začetkom marca pričnemo z razpošiljanjem drevja. Tako postrežemo vsem cenj. naročnikom najkulantneje in najbolje, dokler traja zaloga.

Vsem naročnikom so strokovni nasveti družbenih strokovnjakov glede izbere pravih sort za dotični okoliš **brezplačno na razpolaganje**. Naročniki, ki žele torej kaka pojasnila, naj se ustno ali pismeno blagovolijo obrniti topogledno na Kmetijsko družbo.

V smislu navodil izvršilnega odbora bo družba oddajala **prvovrstna drevesa** po preje navedenih cenah, **II. vrsto na splošno po 5 Din za komad**, drevje III. vrste se v drevesnici uniči in se ne oddaja niti brezplačno.

Cenj. odjemalce opozarjamo dalje, da se družbena drevesnica nahaja sedaj na graščinskem zemljišču **na Bokalcih pri Viču**. Vse sadne sorte v družbeni drevesnici so cepljene s cepiči, prinešenimi iz sadoņošnikov bližnje in daljne okolice ter izvirajo iz najrodovitnejših maternih dreves.

Stroški za pošiljanje sadnega drevja po železnici so določeni **za vsak ovoj in žel. vožni list po 15 Din. Pri naročilih preko 50 dreves se ovojnina ne zaračuna**. Pri večjem odjemu ali posredovalcem poseben popust po dogovoru.

Naročila se sprejemajo pri Kmetijski družbi le proti predplačilu ali proti ari, ostanek se pri pošiljatvi brezpogojno povzame. Ob naročitvi zahtevajte poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je točno navesti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se po železnici ne pošilja. Kmetijska družba si pridržuje pravico, poslati kako drugo pripravno vrsto, če bi naročena vrsta že pošla.

Naročniki, ki želijo drevesa osebno prevzeti pri Kmetijski družbi v Ljubljani, naj se zglasijo v družbeni pisarni, Novi trg štev. 3.

Opomba: Kmetijska družba posreduje tudi pri dobavi raznih sort sadnega drevja (najmanj 10 dreves) **od njenih podružničnih drevesnic**, ki niso v tem seznamu navedene, proti majhni odškodnini, kakor: gorenjska voščenka, rdeči belfler, krivopecelj, šampanjska reneta, blenhajmska reneta, batulovec itd., razne vrste žlahtnih hrušk, moštnic, češpelj, črešenj, marelic in breskev. Vsi interesenti naj se blagovolijo obrniti tudi tozadevno naravnost na Kmetijsko družbo.

Kmetijska družba v Ljubljani,

F. Z. Z. O. Z.